

Matti Piispa • Satu Helakorpi • Elina Laitalainen
Antti Uutela • Piia Jallinoja

Huumekontaktit ja huumemielipiteet

Tutkimus työikäisistä suomalaisista 1996–2007

Kansanterveyslaitoksen julkaisuja 5/2008

Kansanterveyslaitos
Folkhälsainstitutet
National Public Health Institute

Kansanterveyslaitoksen julkaisuja

B5 / 2008

Publications of the National Public Health Institute

Matti Piispa, Satu Helakorpi, Elina Laitalainen, Antti Uutela, Piia Jallinoja

HUUMEKONTAKTIT JA HUUMEMIELIPITEET

Tutkimus työikäisistä suomalaisista 1996–2007

Kansanterveyslaitos

Terveyden edistämisen ja kroonisten tautien ehkäisyn osasto

Terveyden edistämisen yksikkö

KTL-National Public Health Institute, Finland

Department of Health Promotion and Chronic Disease Prevention

Health Promotion Unit

Helsinki 2008

Kansanterveyslaitoksen julkaisuja B5 / 2008

Copyright National Public Health Institute

Julkaisija-Utgivare-Publisher

Kansanterveyslaitos (KTL)

Mannerheimintie 166

00300 Helsinki

Puh. vaihde (09) 474 41, telefax (09) 4744 8408

Folkhälsoinstitutet

Mannerheimvägen 166

00300 Helsingfors

Tel. växel (09) 474 41, telefax (09) 4744 8408

National Public Health Institute

Mannerheimintie 166

FIN-00300 Helsinki, Finland

Telephone +358 9 474 41, telefax +358 9 4744 8408

<http://www.ktl.fi>

ISBN (print) 978-951-740-791-5

ISBN (pdf) 978-951-740-792-2

ISSN 0359-3576

<http://www.ktl.fi/portal/2920>

Kannen kuva - cover graphic: Irene Manninen-Mäkelä

Yliopistopaino

Helsinki 2008

Matti Piispa, Satu Helakorpi, Elina Laitalainen, Antti Uutela, Piia Jallinoja
Huumekontaktit ja huumemielipiteet
Kansanterveyslaitoksen julkaisuja, B5/2008, 42 sivua
ISBN (pdf -versio) 978-951-740-792-2
ISSN 0359-3576
<http://www.ktl.fi/portal/2920>

TIIVISTELMÄ

Raportti on yhteenveto aikuisväestön terveyteen liittyviä elintapoja selvittäneiden tutkimusten huumeekysymysten tuloksista. Se kuvaa edustaviin 5000 henkilön satunnaisotoksiin perustuen 15–64 –vuotiaiden suomalaisten huumekontaktien kehitystä vuosina 1996–2007 ja huumemielipiteiden kehitystä vuosina 2001–2007 sekä arvioi käytettyjä kysymyksiä. Erityistä huomiota kiinnitetään nuorten ikäryhmien huumekontakteissa ja -mielipiteissä tapahtuneisiin muutoksiin.

Huumeiden kokeilijoita tuttavapiirissään tietävien ja huumetarjouksia saaneiden osuudet kasvoivat 1990-luvun loppupuolella ja 2000-luvun alussa erityisesti 15–24 –vuotiaiden keskuudessa. Korkeimmiksi luvut nousivat pääkaupunkiseudulla. Viime vuosina kasvu on jatkunut 25–34 –vuotiaiden miesten ikäryhmässä, mutta 15–24 –vuotiaiden huumekontaktit ovat selvästi vähentyneet. Uusia huumeiden kokeilijoita ei ilmeisesti rekrytoitu siinä määrin kuin vuosituhannen vaihteessa.

Suuri enemmistö on pitänyt huumeiden käyttöä vähintään melko vakavana ongelmana, ja vain pari prosenttia vastaajista on ennakoanut, että käyttö pian vähenee. Tutkimusvuosien aikana arviot ovat hieman lieventyneet, mikä viittaa siihen, että huumeiden läsnäoloon Suomessa on jossain määrin totuttu ja huumeongelma on ”normalisoitunut” osaksi päihdeongelmien kenttää. Huumehuoli on kuitenkin edelleen varsin suuri nuorissakin ikäryhmissä.

Heroiinia, kokaiinia, LSD:tä, amfetamiinia ja ekstaasia on yleisesti pidetty kovina huumausaineina ja vain kannabista mietona. Noin puolet vastaajista on torjunut huumeiden erottelemisen miedoiksi ja koviksi tai ilmoittanut, että ei osaa erottelua tehdä. Nämäkin tulokset kuvastavat vallitsevaa huumeiden vastaista mielipidettä ja huumausaineisiin liittyvää vierautta Suomessa.

Tärkeimpänä huumeiden vastaisena toimintana on pidetty ennalta ehkäisevää lapsi- ja nuorisotyötä, mutta suuri enemmistö on arvioinut myös valistuksen, tullin rajakontrollin ja poliisin toiminnan hyvin tärkeiksi ja huumeiden käyttäjien hoidon, ankarat rangaistukset, huumetestit ja yhteiskunnallisen eriarvoisuuden vähentämisen vähintään melko tärkeiksi. Huumeongelmien torjunnassa suomalaiset siis näyttävät arvostavan ja odottavan monipuolista otetta.

Asiasanat: huumetutkimus; huumekontaktit; huumemielipiteet

Matti Piispa, Satu Helakorpi, Elina Laitalainen, Antti Uutela, Piia Jallinoja,
Folkhälsoinstitutets publikationer, B5/2008, 42 sidor
ISBN (pdf -version) 978-951-740-792-2
ISSN 0359-3576
<http://www.ktl.fi/portal/2920>

SAMMANFATTNING

Rapporten är en sammanfattning av resultaten från de drogrelaterade frågorna i olika undersökningar som utrett hälsorelaterade levnadsvanor. Den beskriver utgående från representativa sampel på 5 000 personer hur 15–64-åriga finländares drogkontakter utvecklats under åren 1996–2007, hur åsikterna om droger utvecklats under åren 2001–2007 samt utvärderar de använda frågorna. Särskild vikt fästs vid de förändringar som skett i yngre åldersgruppers drogkontakter och -åsikter.

Andelen av sådana som kände till personer som prövat på droger samt andelen av sådana som fått erbjudanden av droger ökade mot slutet av 1990-talet och i början av 2000-talet speciellt bland 15–24-åringar. Siffrorna var högst i huvudstadsregionen. Under de senaste åren har tillväxten fortsatt bland män i åldersgruppen 25–34 år, medan 15–24-åringarnas drogkontakter klart har minskat. Det är tydligen färre som idag blir rekryterade att pröva på droger än vid millennieskiftet.

En stor majoritet har ansett att drogmisbruk är åtminstone ett rätt allvarligt problem och bara ett par procent av respondenterna har förutspått att det snart skulle minska. Under undersökningsåren har uppskattningarna blivit något lindrigare, vilket tyder på att man i någon mån har vant sig vid att det finns narkotika i Finland och att drogproblemet har ”normaliserats” till en del av rusmedelsproblemen. Oron kring narkotika är ändå alltfjämt rätt stor också i de yngre åldersgrupperna.

Heroin, kokain, LSD, amfetamin och extacy har allmänt ansetts vara hårda droger och endast cannabis har ansetts vara mjuk. Ungefär hälften av respondenterna har avvisat tanken att indela droger i hårda och mjuka eller meddelat att de inte kan göra en uppdelning. Också dessa resultat avspeglar det rådande motståndet mot droger och att narkotiska preparat känns främmande i Finland.

Som den viktigaste åtgärden vid narkotikabekämpningen har man sett förebyggande barn- och ungdomsarbete, men en stor majoritet har också sett upplysning, tullens gränskontroller och polisens verksamhet som mycket viktiga och vård av drogmisbrukare, stränga straff, drogtester och att minska ojämlikheten i samhället som minst rätt viktiga. Vid bekämpningen av drogproblem ser finländarna ut att uppskatta och vänta sig ett mångsidigt grepp.

Ämnesord: drogundersökning, drogkontakter, drogåsikter

Matti Piispa, Satu Helakorpi, Elina Laitalainen, Antti Uutela, Piia Jallinoja
Publications of the National Public Health Institute, B5/2008, 42 Pages
ISBN (pdf -version) 978-951-740-792-2
ISSN 0359-3576
<http://www.ktl.fi/portal/2920>

ABSTRACT

The report is a summary of the answers to questions on illicit drugs in a yearly postal survey among 15–64-year-old Finns. The postal survey (n=5000) on health behaviour is conducted by the National Public Health Institute (KTL), and it has included questions on contacts with illicit drugs in 1996–2007 and questions on attitudes towards illicit drugs in 2001–2007. This report presents the main trends in these contacts and attitudes and evaluates the questions used.

The proportions of respondents who knew someone who had used illicit drugs during the preceding year and of respondents who had been offered drugs increased at the end of the 1990s and at the beginning of the new millennium, especially among 15–24-year-olds. Contacts were most common in the capital region. During the past few years, contacts have increased among 25–34-year-old men but decreased significantly among 15–24-year-olds. The growth in drug use seems to be levelling off in Finland.

A clear majority of Finns have considered drug use a serious problem and only a small minority have estimated that drug use will decrease in Finland in the near future, but these negative estimations moderated somewhat from 2001 to 2007. This result indicates that a part of Finns have got used to the presence of illicit drugs in the society and the drug problem has “normalized” and become part of the overall intoxicant scene. However, concerns over illicit drugs remain strongly present even among the young age groups.

Most of the respondents considered heroin, cocaine, LSD, amphetamine and ecstasy hard drugs, while only cannabis was considered a mild drug by the majority. Approximately half of the respondents reported that drugs should not be classified as hard or mild or they were not able to make such a distinction. These results too reflect the present atmosphere against illicit drugs and the unfamiliarity with drugs in Finland.

The respondents also evaluated eight practices and policies targeting drug abuse (Preventive work among children and adolescents, Education and information, Customs and border control, Police work, Severe penalties, Treatment for drug users, Drug testing, Decrease in societal inequality). All activities received strong support from the respondents, the most popular being preventive work among children and adolescents.

Keywords: drug research, illicit drugs, contacts with illicit drugs, attitudes towards illicit drugs

SISÄLLYS – CONTENTS

TIIVISTELMÄ

SAMMANFATTNING

ABSTRACT

1	JOHDANTO	7
2	AVTK-TUTKIMUSTEN AINEISTOT	8
3	HUUMEKONTAKTIT	9
4	HUUMEMIELIPITEET	13
4.1	Huumeongelman koettu vakavuus	14
4.2	Kovat ja miedot huumeet	16
4.3	Mielipiteet huumeidenvastaisesta toiminnasta	19
5	ARVIO KYSYMYKSISTÄ.....	21
6	TULOSTEN YHTEENVETO JA POHDINTA	23
	KIRJALLISUUS.....	25

LIITTEET

LIITE 1. LIITETAULUKOT

LIITE 2. AVTK-TUTKIMUSTEN HUUMEKYSYMYKSET

1 JOHDANTO

Kansanterveyslaitoksen Terveyden edistämisen ja kroonisten tautien ehkäisemisen osasto on toteuttanut vuodesta 1978 alkaen keväisin postikyselytutkimuksen suomalaisen aikuisväestön terveyteen vaikuttavista elintavoista (tutkimuksen nimi lyhennettynä AVTK). Huumeisiin liittyviä kysymyksiä AVTK on sisältänyt vuodesta 1996, ja niiden tulokset on raportoitu omana kokonaisuutenaan vuodesta 2001 lähtien (ks. Jallinoja ym. 2002, 2003a ja 2004, Piispa ym. 2005 ja 2007, Natunen ym. 2006). Tavoitteena on ollut kehittää kvantitatiivisiin, koko väestöön kohdistuviin tutkimuksiin sopivia huume-kysymyksiä Suomen huume-tilanteen kuvaamiseksi.

Vuosina 1996–2007 on tutkittu väestön huume-kontakteja ja vuosina 2001–2007 niiden lisäksi myös väestön mielipiteitä huumeiden käytöstä, huumeista ja niiden vastaisesta toiminnasta. Vuosien 2002–2004 raporteissa (Jallinoja ym. 2003a ja 2004, Piispa ym. 2005) on selvitetty myös noina vuosina toteutetun valtakunnallisen huume-kampanjan (ks. Jallinoja ym. 2003b) havaitsemista ja vaikuttavuutta. Kaikki käytetyt kysymykset ovat tämän raportin liitteessä.

Tämä raportti päättää ainakin toistaiseksi AVTK-aineistoihin perustuvien ja sosiaali- ja terveysministeriön rahoittamien erillisten huume-tutkimusten sarjan. Niinpä esitämme yhteenvedon koko siltä ajalta, jona huume-kysymyksiä on ollut mukana AVTK-tutkimuksissa: kuvaamme monivuotisia ja selviä kehitystrendejä väestön huume-kontakteissa ja huume-mielipiteissä. Tulosten yhteenvedon ohella arvioimme sitä, kuinka AVTK-tutkimuksissa on onnistuttu huume-kysymysten kehittämisessä eli miten käytetyt kysymykset ovat toimineet.

AVTK-huume-kysymyksiä on esitetty ja raportoitu aikana, jolloin huume-ongelmat ovat nousseet Suomessa ennen kokemattomalle tasolle. Koko väestölle suunnattujen kyselytutkimusten (Kontula & Koskela 1992, Kontula 1997, Partanen & Metso 1999, Hakkarainen & Metso 2003 ja 2007) perusteella tiedetään, että huumeita ainakin kerran elämässään kokeilleiden osuus 15-69 -vuotiaista suomalaisista kaksin-kolminkertaistui vuosina 1992-2006: miesten keskuudessa osuus nousi 7 prosentista 16 prosenttiin ja naisten keskuudessa 4 prosentista 12 prosenttiin. Nämä luvut heijastelevat ennen kaikkea kannabiksen kokeilua ja käyttöä.

Kyse on ollut sukupolvi-ilmiöstä: huumeiden uudet kokeilijat ja käyttäjät ovat tulleet 1970- ja 1980-luvuilla syntyneistä ikäryhmistä (ks. Hakkarainen & Metso 2003). Heidän suhteensa ja suhtautumisensa huumeisiin - ja varmasti yleensäkin kulutukseen ja juhlimiseen - on ollut erilainen kuin vanhemmissa ikäryhmissä. Siksi kiinnitämme tässä raportissa erityistä huomiota 15–24- ja 25–34 -vuotiaiden huume-kontakteissa ja -mielipiteissä tapahtuneisiin muutoksiin.

2 AVTK-TUTKIMUSTEN AINEISTOT

AVTK-tutkimusten aineistot on kerätty suuntaamalla postikysely 5000 henkilön edustavalle satunnaisotokselle 15–64 -vuotiaista, maassa pysyvästi asuvista Suomen kansalaisista; laitoksissa asuvat suomalaiset on rajattu otoksen ulkopuolelle. Kyselylomakkeet on postitettu keväällä (huhtikuussa), ja vastaamatta jättäneille on lähetetty noin kahden seuraavan kuukauden aikana kaksi (vuonna 1996) tai kolme (vuosina 1997–2007) uusintakyselyä. Lomakkeen täytettynä palauttaneiden määrä on vaihdellut vuosittain 3250:n ja 3600:n välillä.

Taulukko 1. Vastausaktiivisuus (%) aikuisväestön terveyskäyttötutkimuksessa vuosina 1996–2007. (Lähde: Helakorpi ym. 2008)

Ikäryhmä	Miehet					Yht.	Naiset					Yht.	Yht.
	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64		15-24	25-34	35-44	45-54	55-64		
Vuosi													
1996	64	63	62	68	76	66	83	73	77	78	82	78	72
1997	58	60	62	67	77	64	79	73	76	76	79	76	70
1998	61	60	61	69	80	66	75	76	71	74	82	75	70
1999	61	51	59	61	73	60	77	75	72	74	79	75	68
2000	57	56	63	68	74	64	76	75	71	75	81	75	70
2001	59	57	59	62	75	62	76	76	77	77	80	77	70
2002	52	55	55	60	71	58	74	69	70	74	76	72	65
2003	56	57	59	60	70	60	69	74	71	74	78	73	67
2004	54	60	55	66	71	61	66	77	75	73	81	74	68
2005	46	56	57	63	73	59	65	74	71	75	80	73	66
2006	51	47	59	61	69	58	63	72	71	75	81	73	65
2007	48	51	53	58	72	57	65	72	72	73	83	73	65

Taulukosta 1 nähdään, että AVTK-tutkimusten vastausprosentti on vuosien 1996 ja 2007 välisenä aikana alentunut noin 5 prosenttiyksikköä. Viime vuosien vastausprosentti 65 on kuitenkin edelleen varsin hyvä, kun otetaan huomioon, että vastausaktiivisuus kyselytutkimuksissa on yleisesti pudonnut. Esimerkiksi Stakesin huume-kyselyissä vuosina 2004 ja 2006 vastausprosentit olivat vain 53 % ja 55 % (ks. Hakkarainen & Metso 2007, 542). "Varovaisuus" AVTK-tutkimusten huume-kysymysten muotoilussa (ks. seuraava jakso) on ilmeisesti kannattanut.

Naisten vastausprosentti on jatkuvasti ollut selvästi suurempi kuin miesten ja myös pysytellyt nuorinta ikäryhmää lukuun ottamatta jokseenkin vakaana. 15–24 -vuotiaista naisista AVTK-kyselyihin vastasi 1990-luvun puolivälissä noin 80 prosenttia, mutta vuosina 2004–2007 enää noin 65 prosenttia. Naisten vanhin ikäryhmä puolestaan on vähitellen erottunut aktiivisimmin vastaavana. Miesten keskuudessa 15–24 - ja 25–34 -vuotiaiden

vastausaktiivisuus on pudonnut viime vuosina jopa alle 50 prosentin. Korkein on miehillä koko ajan ollut 55–64 -vuotiaiden vastausprosentti, mutta sekin on 2000-luvun puolella hieman alentunut.

Vastausaktiivisuus on siis viime vuosina ollut pienin juuri niissä ikäryhmissä, jotka Suomen huumetilanteen kehityksen kannalta ovat ratkaisevassa asemassa. Lisäksi on huomattava se, että huumeiden ongelmakäyttäjät, jotka ovat pieni ryhmä satunnaisotoksella tavoitettaviksi, jäävät väestökyselyissä yleensä aliedustetuiksi; tämä johtuu jo siitäkin, että laitoksissa asuvat ja vailla vakituista osoitetta olevat rajataan otoksen ulkopuolelle.

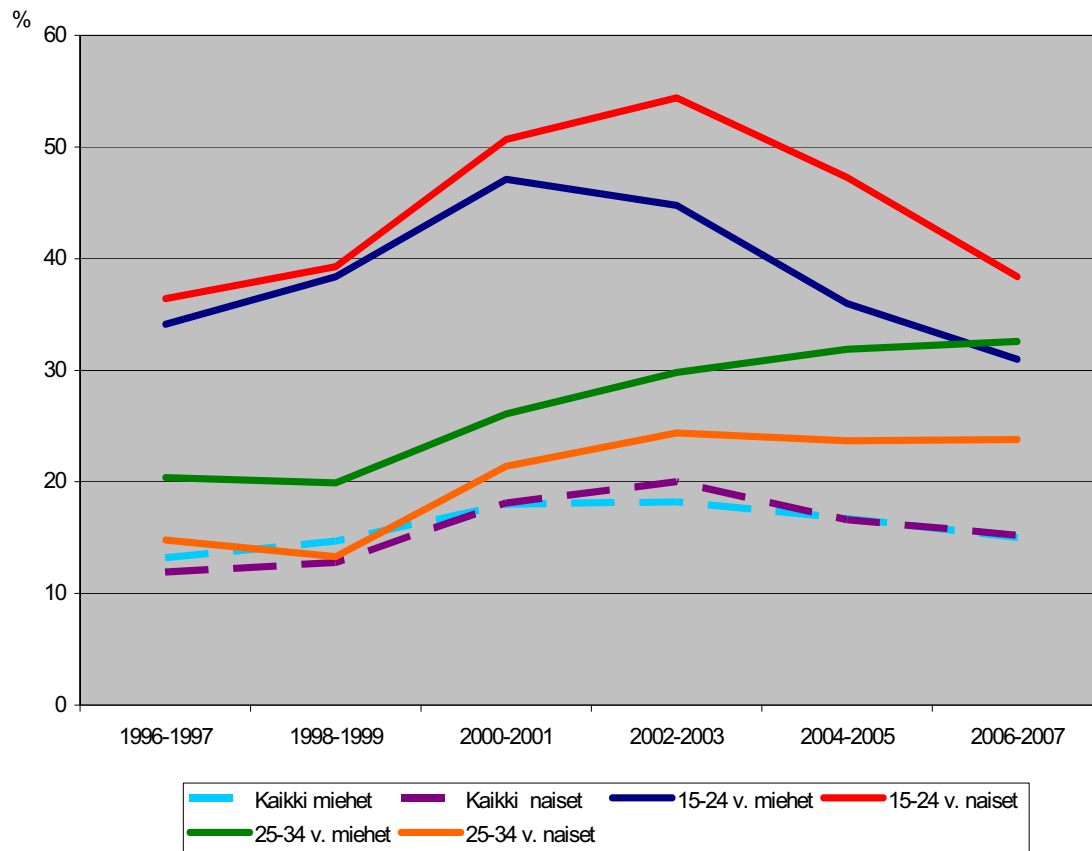
Puutteistaan huolimatta AVTK-tutkimukset ovat olleet tärkeä tapa seurata huumekontaktien ja huumemielipiteiden kehitystä väestötasolla. Yksityisesti vastattavaan lomakekyselyyn perustuvina ne ovat osoittautuneet haastattelututkimuksia paremmaksi keinoksi selvittää Suomessa varsin arkaluonteista aihepiiriä (vrt. Hakkarainen & Metso 2003, 245–246). Vuodesta toiseen samalla tavalla muotoillut kysymykset ovat myös mahdollistaneet huumekontaktien ja -mielipiteiden muutosten erittelyn.

3 HUUMEKONTAKTIT

Kun 1990-luvulla alkoi näyttää siltä, että huumeiden käyttö Suomessa lisääntyy, AVTK-tutkimukseen päätettiin liittää pari ilmiötä kartoitettavaa kysymystä. Niissä ei kuitenkaan haluttu kysyä vastaajan omasta huumeiden käytöstä, sillä tällaisten kysymysten pelättiin olennaisesti heikentävän koko AVTK-tutkimuksen vastausprosenttia. Sen sijaan alettiin selvittää sitä, kuinka vahvasti huumeet ovat läsnä ihmisten tuttava- ja elinpiireissä.

Kysymys, tietääkö vastaaja tuttaviansa joukossa jonkun, joka viimeksi kuluneen vuoden aikana on kokeillut huumaavia aineita, esitettiin ensimmäisen kerran vuonna 1996. Heti seuraavana vuonna se sai rinnalleen toisen, jossa tiedusteltiin, onko vastaajalle viimeksi kuluneen vuoden tarjottu jotain huumausainetta. Näitä kysymyksiä ei ilmeisesti ole koettu arkaluonteisiksi tai syyllistäviksi, sillä AVTK-tutkimusten vastausaktiivisuudessa ei tapahtunut mitään notkahdusta 1990-luvun lopussa. Kysymystä huumetarjonnasta on käytetty myös Stakesin huumeenkyselyissä.

Kuvio 1. Huumeita kokeilleita tuttavien tietävien osuudet vuosina 1996-2007 kaikkien vastaajien keskuudessa sekä 15-24 -vuotiaiden ja 25-34 -vuotiaiden ikäryhmissä.

Kuviosta 1 käy ilmi, kuinka huumeita kokeilleita tuttavien tietävien osuudet nousivat 1990-luvun lopussa ja 2000-luvun alussa. Voimakkainta nousu oli 15-24 -vuotiaiden ikäryhmässä. Viimeksi kuluneiden neljän-viiden vuoden aikana luvut sen sijaan ovat pienentyneet tässä ikäryhmässä ja kaikkien vastaajien keskuudessa niin, että on palattu osapuulle 1990-luvun lopun tasolle. Yhden huumeekokeilijan tietävien 15-24 -vuotiaiden osuus on pysynyt jokseenkin ennallaan, mutta useampia tietävien osuus on viime vuosina selvästi pudonnut. Ero nuorten naisten ja nuorten miesten välillä kuviossa 1 liittyy siihen, että edellisten ystäväpiireissä "kuulumisten" vaihto kaikenlaisista asioista yleensä on vilkkaampaa (vrt. Kuitto 2002).

Vanhemmassa, 25-34 -vuotiaiden ikäryhmässä huumeiden kokeilijoita tietävien osuuden kehitys on ollut toisenlainen: miesten keskuudessa osuus on viime vuosinakin noussut ja naisten keskuudessa se on pitkään pysytellyt noin 25 prosentin tasolla. Nämä tulokset johtunevat siitä, että tähän ikäryhmään on tullut huumeiden käytön kasvuvaiheen nuoria, joiden tuttavapiirissä edelleen on huumeiden käyttöä. Huumeiden kokeilun tai käytön yli 25-vuotiaana aloittavia on vähän (ks. Hakkarainen & Metso 2005, 255).

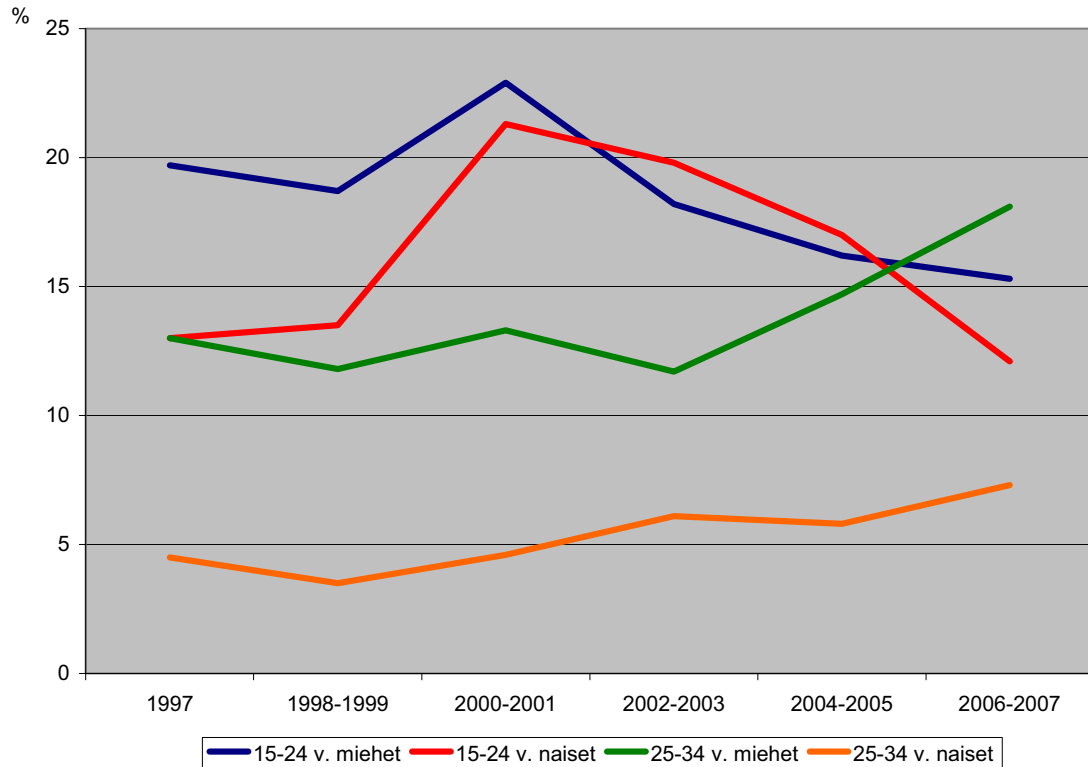
Korkein huumeiden kokeilijoita tietävien osuus on ollut pääkaupunkiseudulla. Se nousi vuosien 1996 ja 2003 välisenä aikana 15–24 -vuotiailla naisilla 50:stä noin 70 prosenttiin ja liikkui samanikäisillä miehillä 50–60 prosentin tasolla (ks. Natunen ym. 2006, 252), mutta on viime vuosina jäänyt tässä ikäryhmässä alle 50 prosentin. Pääkaupunkiseudun 25–34 -vuotiaiden miesten keskuudessa huume-kokeilijoita tietävien osuus sen sijaan on 2000-luvun aikana noussut noin kolmasosasta lähelle 50 prosenttia.

Huumetarjouksia saaneiden osuuksia vuosina 1997–2007 kuvaamme (kuvio 2) vain 15–24- ja 25–34 -vuotiaiden osalta, sillä kaikkien vastaajien keskuudessa osuudet ovat jatkuvasti olleet varsin pienet - miehillä 6–9 prosenttia, naisilla 3–5 prosenttia.

Muutokset ovat olleet samansuuntaisia kuin edellisen kysymyksen kohdalla. Selvimät ne ovat olleet 15–24 -vuotiailla naisilla: huumetarjouksia saaneiden osuus nousi heidän keskuudessaan vuosituhaten vaihteeseen saakka, mutta on viime vuosina pudonnut samalle tasolle kuin ensimmäisissä tutkimuksissa. Samanikäisillä miehillä osuus oli vuosina 1997–2001 20 prosentin luokkaa, mutta on sen jälkeen alentunut 15 prosentin tasolle. 25–34 -vuotiaiden naisten keskuudessa huumetarjouksia saaneiden osuus on koko ajan ollut pieni, mutta ikäryhmän miehillä se on viime vuosina noussut selvästi. Nousu selittynee edellä mainitulla ikäryhmäsiirtymällä.

Korkeimmat huumekontaktiluvut on tässäkin kysymyksessä saatu pääkaupunkiseudulta. 2000-luvun alussa yli 30 prosenttia 15–24 -vuotiaista pääkaupunkiseudun vastaajista ilmoitti saaneensa huumetarjouksia viimeksi kuluneen vuoden aikana, mutta sen jälkeen luku on pudonnut kymmenkunta (ks. Natunen ym. 2006, 253). Myös 25–34 -vuotiaiden pääkaupunkiseudun miesten keskuudessa huumetarjouksia saaneiden osuus on viime vuosina ollut 20–25 prosentin luokkaa, mutta samanikäisten naisten keskuudessa vain hieman yli 10 prosenttia.

Kuvio 2. Huumetarjouksia saaneiden osuudet vuosina 1997–2007 15–24- ja 25–34 -vuotiaiden ikäryhmissä.

Vuoden 2005 AVTK-tutkimuksessa kerättiin tietoja myös siitä, ketkä huumeita ovat tarjonneet ja missä niitä on tarjottu. Näitä seikkoja ei ollut väestötasolla aikaisemmin tutkittu. Huumetarjonnan kohteeksi viimeksi kuluneen vuoden aikana joutuneista kaksi kolmasosa nimesi tarjoajiksi ystävät ja tuttavat (ks. taulukko 2). Tarjontapaikkoja kartoittaneeseen kysymykseen annetuissa vastauksissa korostuivat erityisesti naisilla omat ja toisten kodit (ks. taulukko 3); sen sijaan festivaaleilla huumetarjonta näyttää näiden lukujen perusteella vähäiseltä. Vastausten tarkempi erittely esimerkiksi ikäryhmittäin ja alueittain ei ollut mahdollista, koska huumetarjouksia saaneita oli aineistossa kaikkiaan vähän (N= 173).

Taulukko 2. Eri henkilöryhmien osuus (%) huumausaineiden tarjoajissa viimeksi kuluneen vuoden aikana, kevät 2005. Tarkastelussa mukana vain sellaiset 15–44 -vuotiaat vastaajat, joille oli tarjottu huumeita. (Lähde: Natunen ym. 2006)

	Miehet (n=95)	Naiset (n=78)	Yhteensä (n=173)
Ystävät ja tuttavat	65	71	68
Tuntemattomat aikuiset Suomessa	21	14	18
Tuntemattomat nuoret Suomessa	20	13	17
Tuntemattomat aikuiset ulkomailla	17	14	16
Tuntemattomat nuoret ulkomailla	16	12	14
Sukulaiset	0	5	2

Taulukko 3. Eri paikkojen osuus (%) huumeiden tarjonnassa viimeksi kuluneen vuoden aikana, kevät 2005. Tarkastelussa mukana vain sellaiset 15–44 -vuotiaat vastaajat, joille oli tarjottu huumeita. (Lähde: Natunen ym. 2006)

	Miehet (n=95)	Naiset (n=78)	Yhteensä (n=173)
Oma tai toisen koti	52	56	54
Klubi tai ravintola	38	23	31
Katu tai puisto	33	21	27
Festivaalit	13	9	11
Jokin muu paikka	22	13	18

Nämä tulokset kyseenalaistavat julkisuudessa esiintynyttä väitettä, jonka mukaan huumeita levittävät ja tarjoavat erityisesti tuntemattomat "hämärämiehet" puistoissa ja koulujen lähellä. Tosiasiassa tutut henkilöt ja yksityiset tilat ovat huumetarjonnassa ratkaisevassa asemassa. Samanlaisia tuloksia on saatu nuorten terveystapatutkimuksissa (ks. Rimpelä ym. 2003).

4 HUUMEMIELIPITEET

Vuonna 2001 AVTK-tutkimukseen lisättiin neljä uutta huumeekysymystä. Niillä selvitettiin väestön mielipiteitä huumeiden käytön ongelmallisuudesta, käytön tulevasta kehityk-

sestä, eri huumausaineiden mietoudesta ja kovuudesta sekä erilaisten huumeidenvastaisien toimintojen tärkeydestä. Uusien kysymysten taustalla oli ensinnäkin Suomen uusi huume politiikka: kun tiukkaa kontrollipolitiikkaa täydennettiin käytön haittoja vähentävällä toiminnalla (ks. Valtioneuvoston... 1999, Tammi 2007a), tarvittiin tietoa kansalaisten huumeongelmaa ja sen torjuntaa koskevista käsityksistä. Kysymykset liittyivät myös valtakunnallisen huume kampanjan arviointiin (ks. Jallinoja ym. 2003b), mutta niitä on käytetty AVTK-tutkimuksissa kampanjan päättymisen jälkeenkin.

4.1 Huumeongelman koettu vakavuus

Väestön mielipiteitä huumeongelman vakavuudesta Suomessa on AVTK-tutkimuksissa selvitetty kysymällä, miten vakavana ongelmana vastaaja pitää huumausaineiden käyttöä Suomessa nykyään, ja miten hän arvelee huumeiden käytön kehittyvän täällä lähitulevaisuudessa. Olemme koonneet vastausjakautumat kaikilta tutkimusvuosilta 2001–2007 taulukoihin 4 ja 5.

Taulukko 4. Mielipiteet huumeongelman vakavuudesta Suomessa, vuodet 2001–2007 (%).

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Erittäin vakava ongelma	58	55	47	40	37	38	30
Melko vakava ongelma	32	34	37	41	41	40	45
Ei kovin vakava, muttei lieväkään	8	10	13	17	19	20	22
Melko lievä ongelma	1	1	2	2	3	3	3
Ei ongelma ollenkaan	0,2	0,3	0,4	0,2	0,3	0,3	0,2
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100
N	3406	3245	3299	3265	3252	3219	3201

Taulukko 5. Mielipiteet huumeiden käytön kehityssuunnasta Suomessa, vuodet 2001–2007 (%).

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Käyttö vähenee	1	1	1	1	3	2	2
Käyttö pysyy nykytasolla	11	19	24	27	38	36	37
Käyttö lisääntyy	88	80	75	72	59	62	61
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100
N	3384	3155	3289	3224	3224	3200	3175

Taulukot osoittavat, että suomalaisten huumehuoli on ollut 2000-luvulla jatkuvasti suuri. Huumeongelmaa vähintään melko vakavana pitäneiden osuus on ollut korkeimmillaan (vuosina 2001–2002) noin 90 prosenttia ja alimmillaankin (vuonna 2007) 75 prosenttia, ja selvä enemmistö on vuodesta toiseen arvioinut, että huumeiden käyttö tulee lisääntymään. Vain 1-3 prosenttia vastaajista on pitänyt huumeongelmaa melko lievänä tai ennakoinut huumeiden käytön vähenevän, ja ainoastaan kymmenkunta vastaajaa vuodessa on ollut sitä mieltä, että huumeet eivät lainkaan ole ongelma Suomessa.

Aikavälillä 2001–2007 mielipiteissä on kuitenkin havaittavissa lieventymistä. Vuosina 2001–2002 enemmistö vastaajista piti huumeongelmaa erittäin vakavana, mutta sen jälkeen tätä mieltä olleiden osuus on lähes puolittunut. Samaan aikaan ”ei kovin vakava, muttei lieväkään” -arvioiden osuus on liki kolminkertaistunut. Huumeiden käytön kehityssuuntaa koskevan kysymyksen kohdalla lisääntymistä ennakoineiden osuus on ollut selvästi suurin vuonna 2001 ja pudonnut sen jälkeen noin 60 prosenttiin; vuosien 2005–2007 aikana vastausjakautumat eivät kuitenkaan enää ole olennaisesti muuttuneet.

Miehet ovat jatkuvasti arvioineet huumeongelman lievemmäksi kuin naiset ja nuoret vastaajat lievemmäksi kuin vanhemmat ikäryhmät. Viime vuosina 15–24 -vuotiaiden miesten ja naisten väliset ja miesten kahden nuorimman ikäryhmän väliset mielipide-erot ovat kuitenkin tasoittuneet. Nämä muutostrendit käyvät ilmi taulukosta 6. Se osoittaa myös sen, että huumeongelman erittäin vakavaksi arvioineiden osuus on pienentynyt huomattavasti ja ongelman vähintään melko vakavaksi arvioineiden osuuskin selvästi nuorissa ikäryhmissä.

Taulukko 6. Huumeongelman erittäin vakavaksi ja vähintään melko vakavaksi arvioineiden osuudet (%) 15–24 -vuotiaiden ja 25–34 -vuotiaiden ikäryhmissä, vuodet 2001–2007.

	Huumeongelma erittäin vakava				Huumeongelma erittäin tai melko vakava			
	15–24 v.		25–34 v.		15–24 v.		25–34 v.	
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset
2001	34	39	42	61	75	78	84	93
2002	28	29	37	49	68	74	79	89
2003	24	28	32	40	61	76	69	85
2004	20	20	27	30	56	65	68	78
2005	20	20	17	25	57	59	56	75
2006	20	19	19	26	57	58	54	72
2007	19	14	16	21	52	56	55	71

Taulukon 6 tärkein tieto sisältyy kuitenkin neljään oikeanpuoleiseen sarakkeeseen: nuorissakin ikäryhmissä enemmistö on ollut jatkuvasti sitä mieltä, että huumeongelma on Suomessa vähintään melko vakava. Melko liev- ja ei ongelma ollenkaan -arvioiden

osuus sen sijaan on ollut korkeimmillaankin (15–24 -vuotiailla miehillä) vain 10–15 prosentin tasolla.

Taulukko 7. Huumeiden käytön lisääntymistä ennakoineiden osuudet (%) 15–24- ja 25–34 -vuotiaiden ikäryhmissä, vuodet 2001–2007.

	15–24 v.		25–34 v.	
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset
2001	77	78	89	92
2002	59	69	78	82
2003	52	58	74	77
2004	52	54	74	72
2005	41	46	56	64
2006	41	45	59	61
2007	40	42	53	61

Arviot huumeiden käytön kehityssuunnasta ovat olleet miehillä hiukan lievempiä kuin naisilla. Ikäryhmävertailussa puolestaan 15–24 -vuotiaat ovat erottuneet selvästi muista. Tässä ikäryhmässä huumeiden käytön lisääntymistä ennakoineiden osuus on vuosina 2005–2007 pudonnut alle 50 prosenttiin, kun se kaikissa muissa ikäryhmissä, myös 25–34 -vuotiaissa, on alentumisestaan huolimatta jatkuvasti pysytellyt yli 50 prosentin tasolla (ks. taulukko 7). Huumeiden käytön vähenemistä ennakoineiden osuus on kuitenkin jäänyt nuorimmassakin ikäryhmässä pieneksi, miehillä keskimäärin neljään ja naisilla kahteen prosenttiin.

4.2 Kovat ja miedot huumeet

Käsityksiä eri huumausaineista on AVTK-tutkimuksissa selvitetty vuosina 2001–2004 ja 2007 tiedustelemalla, mitkä kysymyksessä luetelluista huumeista kuuluvat vastaajan mielestä mietoihin ja mitkä koviin huumeisiin. Vuosina 2001–2004 kantaa pyydettiin ottamaan amfetamiiniin, ekstaasiin, hasikseen/marihuanaan, heroiniin, kokaiiniin ja LSD:hen, vuonna 2007 luetteloon lisättiin buprenorfiini (Subutex).

Kaikkina tutkimusvuosina yksi vastausvaihtoehdoista on ollut "huumeita ei pidä erotella miedoiksi ja koviksi". Vuosina 2001–2004 tätä mieltä oli kysytyjen huumausaineiden kohdalla miehistä keskimäärin noin kolmasosa ja naisista noin 40 prosenttia. Vuoden 2007 tutkimuksessa luvut pienenevät, mutta vain hieman: miehillä 28 prosenttiin ja naisilla 36 prosenttiin (ks. taulukko 8).

Taulukko 8. Niiden vastaajien osuus (%), joiden mielestä huumeita ei pidä erotella miedoksi ja koviksi, vuodet 2001–2004 ja 2007.

	2001	2002	2003	2004	2007
Kaikki miehet	32	32	33	31	28
Kaikki naiset	42	43	42	40	36
15–24 v. miehet	24	23	31	23	24
naiset	29	30	29	30	31
25–34 v. miehet	29	26	28	27	22
naiset	39	41	39	41	31

Naiset ovat kaikissa ikäryhmissä suhtautuneet mieto/kova -erotteluun lähes poikkeuksetta torjuvammin kuin miehet. Ikäryhmävertailussa erottelun torjuvien osuus on useimmiten ollut pienin 15–24 -vuotiaiden keskuudessa. Viime vuosina se on kuitenkin pudonnut 25–34 -vuotiaiden keskuudessa niin paljon, että kevään 2007 tutkimuksessa kahden nuorimman ikäryhmän mielipiteet asiasta olivat jokseenkin samanlaiset (ks. taulukko 8). Kolmessa vanhimmassa ikäryhmässä mieto/kova -erottelun torjuvien osuus oli 2000-luvun alussa usein yli 40 prosenttia, mutta vuoteen 2007 tultaessa se on alentunut puolenkymmentä prosenttiyksikköä.

Taulukon 9 lukuja laskettaessa "ei pidä erotella" -vastaukset on jätetty huomiotta. Niistä, jotka ovat vastanneet "mieto", "kova" tai "en osaa luokitella", suuri enemmistö on jatkuvasti arvioinut heroisiin, LSD:n, kokaiinin ja amfetamiinin ja noin puolet ekstaasin koviksi huumausaineiksi. Juuri kukaan ei ole pitänyt heroimia mietona, LSD:n kohdalla mieto-vastausten osuus on ollut pari prosenttia, kokaiinin ja amfetamiinin kohdalla noin 10 prosenttia. Ekstaasin on arvioinut miedoksi noin viidesosa vastaajista, ja taulukon 9 lukuja sen osalta on pudottanut myös en osaa luokitella -vastausten suuri osuus (noin neljäsosa). Vielä vahvemmin epäätietoisuus on korostunut Subutexin arvioinnissa: peräti 40 prosenttia vuoden 2007 tutkimuksen vastaajista ei osannut luokitella sitä miedoksi tai kovaksi.

Taulukko 9. Huumausaineen kovaksi luokitelleiden vastaajien osuudet (%) sellaisten vastaajien keskuudessa, jotka eivät ole vastanneet ”huumeita ei pidä erotella miedoiksi ja koviksi”, vuodet 2001–2004 ja 2007.

	2001	2002	2003	2004	2007
Heroini	84	83	84	83	83
LSD	77	78	79	79	77
Kokaiini	70	71	72	72	72
Amfetamiini	62	63	67	68	68
Ekstaasi	49	50	53	54	53
Subutex	-	-	-	-	39
Hasis/marihuana	16	18	15	15	18

Miesten keskuudessa heroini, LSD, kokaiini, amfetamiini, ekstaasi ja Subutex on arvioitu koviksi aineiksi hieman yleisemmin kuin naisten keskuudessa. Tämä liittyy siihen, että miehet ovat jatkuvasti ottaneet kantaa vahvemmin kuin naiset: "en osaa luokitella" -vastausten osuudet ovat miehillä olleet 5-10 prosenttiyksikköä alempia kuin naisilla. Samasta syystä kaikkein korkeimmat kova aine -vastausten osuudet ovat olleet 25–34 -vuotiailla (heroini 95 %, LSD 90%, kokaiini 85-90 %, amfetamiini 75–80 %, ekstaasi 65 % ja Subutex 55 %). Sen sijaan 15–24 -vuotiaiden arviot ovat usein olleet lähellä taulukon 9 lukuja. Eniten epä tietoisuutta on esiintynyt 55–64 -vuotiailla naisilla, joilla "en osaa luokitella" -vastausten osuus on yleensä ollut 40–50 prosenttia, Subutexin kohdalla jopa 62 prosenttia.

Kannabiksen (hasiksen/marihuanan) valtaosa - noin kaksi kolmasosaa mieto-kova – erottelun hyväksyvistä vastaajista - on arvioinut miedoksi huumausaineeksi. Koska kannabiksella on ollut keskeinen asema huumeiden kokeilussa ja käytössä, erittelemme taulukossa 10 tarkemmin nuorten ikäryhmien arvioita sen mietoudesta ja kovuudesta.

Taulukko 10. Arviot hasiksen/marihuanan mietoudesta/kovuudesta 15–24 - ja 25–34 -vuotiaiden keskuudessa. Prosenttiosuudet sellaisista vastaajista, jotka eivät ole vastanneet ”huumeita ei pidä erotella mie-
doiksi ja koviksi”, vuodet 2004 ja 2007.

	2004				2007			
	15–24 v		25–34 v		15–24 v		25–34 v	
	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset	miehet	naiset
Mieto aine	78	76	86	79	69	66	78	79
Kova aine	12	12	9	13	12	16	12	12
Ei osaa luokitella	10	12	5	8	19	18	10	9
Yht. %	100	100	100	100	100	100	100	100
Yht. N	204	208	176	183	160	201	173	206

Suuri enemmistö niistä nuorista vastaajista, jotka hyväksyivät huumeiden erottelun mie-
doiksi ja koviksi, on pitänyt kannabista mietona huumausaineena. Tätä mieltä olleiden
osuus oli kuitenkin vuonna 2007 noin 10 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuonna 2004;
vain 25–34 -vuotiailla naisilla luvut pysyivät ennallaan. Alenema johtuu pääosin siitä, et-
tä epävarmuus kannabiksen mietoudesta/kovuudesta on lisääntynyt. Vastaava epävar-
muuden kasvu on tapahtunut erityisesti 15–24 -vuotiaiden miesten keskuudessa muiden-
kin kysytyjen aineiden kohdalla.

4.3 Mielipiteet huumeidenvastaisesta toiminnasta

Vuosien 2001–2003 AVTK-tutkimuksissa vastaajia pyydettiin arvioimaan kuuden eri
toiminnan - valistuksen/informaation, ennalta ehkäisevän lapsi- ja nuorisotyön, huumei-
den käyttäjien hoidon, tullin rajakontrollin, poliisin toiminnan ja ankarien rangaistuksien
- tärkeyttä ”huumeiden väärinkäytön vastaisessa toiminnassa”. Kolmen vuoden tauon jäl-
keen kysymys palasi AVTK-tutkimukseen keväällä 2006. Silloin arvioituja toimintoja
olivat edellisten lisäksi yhteiskunnallisen eriarvoisuuden vähentäminen ja huumetestit.
Vastausvaihtoehdot ovat olleet kaikissa tutkimuksissa samat: hyvin tärkeä, melko tärkeä,
ei kovin tärkeä ja ei osaa sanoa.

Tärkeimmäksi huumeidenvastaiseksi toiminnaksi on jatkuvasti arvioitu ennalta ehkäisevä
lapsi- ja nuorisotyö: noin 90 prosenttia vastaajista on pitänyt sitä hyvin tärkeänä (ks. taulukko
11). Valistuksen / informaation, tullin rajakontrollin ja poliisin toiminnan kohdalla hyvin tär-
keä -arvioiden osuus on ollut 75–85 prosenttia ja huumeiden käyttäjien hoidon, ankarien ran-
gaistuksien ja huumetestien kohdalla 55–65 prosenttia. Vain yhteiskunnallisen eriarvoisuu-

den vähentämisen merkitystä kysyttäessä (2006) hyvin tärkeä -vastausten osuus on jäänyt alle 50 prosentin. Ilmeisesti eriarvoisuuden vähentäminen koetaan huumeongelmien suhteen liian yleiseksi toimintalinjaksi ja sen yhteys huumeiden käyttöön epäselväksi.

Taulukko 11. Huumeidenvastaiset toiminnot hyvin tärkeiksi arvioineiden vastaajien osuudet (%), vuodet 2001–2003 ja 2006. (Lähde:Piispa ym. 2007)

	Miehet				Naiset			
	2001	2002	2003	2006	2001	2002	2003	2006
Lapsi- ja nuorisotyö	87	87	86	88	93	91	92	92
Valistus/informaatio	79	79	77	79	85	84	83	84
Tullin rajakontrolli	78	77	79	74	83	81	83	78
Poliisin toiminta	75	73	76	71	76	76	78	75
Käyttäjien hoito	54	48	50	49	69	65	71	64
Ankarat rangaistukset	63	62	60	54	64	61	61	54
Huumetestit	-	-	-	54	-	-	-	58
Eriarvoisuuden vähentäminen	-	-	-	41	-	-	-	51

Arvioiden myönteisyys vielä korostuu, kun otetaan huomioon myös toimintoja melko tärkeinä pitäneet: minkään toimintamuodon kannatus ei ole kertaakaan jäänyt alle 80 prosentin ja neljän toimintamuodon - lapsi- ja nuorisotyön, valistuksen/informaation, tullin rajakontrollin ja poliisin toiminnan - kannatus on jatkuvasti pysytellyt 95–99 prosentin tasolla. Ei kovin tärkeä -vastausten osuus sen sijaan on enimmilläänkin ollut vain 15 prosenttia (arvioissa ankarien rangaistuksien, huumetestien ja eriarvoisuuden vähentämisen merkityksestä vuonna 2006).

Naiset ovat korostaneet kysytyjen toimintojen tärkeyttä lähes poikkeuksetta enemmän kuin miehet (ks. taulukko 11). Suurin ero naisten ja miesten välillä on ollut huumeiden käyttäjien hoidon arvioinnissa: naisista sitä on pitänyt hyvin tärkeänä keskimäärin kaksi kolmasosaa, miehistä noin puolet. Lähimpänä toisiaan naisten ja miesten arviot ovat olleet ankarien rangaistuksien ja poliisin toiminnan kohdalla. Ennalta ehkäisevä lapsi- ja nuorisotyö, valistus/informaatio, tullin rajakontrolli ja poliisin toiminta ovat sijoittuneet kärkeen sekä naisten että miesten arvioissa.

Naisten ja miesten välinen ero huumeiden käyttäjien hoitoa koskevissa arvioissa on vuosina 2003 ja 2006 korostunut nuorimmassa ikäryhmässä: hyvin tärkeä -vastausten osuus

on noussut 15–24 -vuotiailla naisilla noin 70 prosenttiin, mutta jäänyt samanikäisillä miehillä 45 prosenttiin. Vain ennalta ehkäisevän lapsi- ja nuorisotyön kannatus on ollut vuosina 2003 ja 2006 nuorten naisten keskuudessa vielä vahvempaa. Sen sijaan arvioissa ankarien rangaistuksien ja poliisin toiminnan merkityksestä nuoret miehet ovat olleet hieman myönteisempiä kuin nuoret naiset: ensiksi mainitun kohdalla hyvin tärkeä -vastausten osuus on ollut miehillä keskimäärin 60 prosenttia, naisilla 52 prosenttia, jälkimmäisen kohdalla vastaavasti 66 ja 64 prosenttia.

Ikäryhmien väliset vertailut ovat osoittaneet, että toiminnot hyvin tärkeäksi arvioineiden osuudet ovat yleensä olleet pienimmät 15–24 - ja 25–34 -vuotiaiden keskuudessa. Olenaisempaa on kuitenkin se, että nuorissakin ikäryhmissä kaikkien toimintamuotojen kannatus on noussut korkeaksi. Hyvin tärkeä- ja melko tärkeä -arvioiden yhteenlaskettu osuus on pienimmilläänkin ollut naisten keskuudessa 78 prosenttia (15–24 -vuotiaiden naisten arviot ankarien rangaistuksien tärkeydestä vuonna 2006) ja miesten keskuudessa 64 prosenttia (25–34 -vuotiaiden miesten arviot huumeiden tärkeydestä vuonna 2006), ja hyvin tärkeä -arvioidenkin osuus on nuorissa ikäryhmissä useimmiten noussut selvästi yli 50 prosentin.

Vuoden 2006 tutkimus antoi kuitenkin hieman viitteitä siitä, että ennalta ehkäisevää lapsi- ja nuorisotyötä ja valistusta/informaatiota lukuun ottamatta toimien kannatus olisi alenemassa. Ankarien rangaistuksien, tullin rajakontrollin, poliisin toiminnan ja huumeiden kohdalla hyvin tärkeä -vastausten osuus pieneni vuonna 2006 hieman periodin 2001–2003 tasosta (ks. taulukko 11). Selvimpiä muutokset olivat kahden nuorimman ikäryhmän arvioissa, ja eniten, noin 15 prosenttiyksikköä (65:stä 50 prosenttiin), hyvin tärkeä -vastausten osuus putosi 25–34 -vuotiaiden arvioissa ankarien rangaistuksien merkityksestä.

5 ARVIO KYSYMYKSISTÄ

AVTK-tutkimusten kysymykset huumekeilijoiden tuntemisesta ja huumetarjonnasta (ks. liite 1, kysymykset 1, 2, 7 ja 8) ovat mitanneet sosiaalista altistumista huumeille. Tällaisten kysymysten kohdalla vastaajien taipumus peitellä tai kaunistella tilannetta lienee pienempi kuin omasta huumeiden käytöstä kysyttäessä. Kontaktien unohtamista sen sijaan voi luonnollisesti esiintyä.

Kysymykset ovat toimineet hyvin, sillä niillä on saatu esiin sekä huumeiden tilanteen vaikeutumisen 1990-luvun lopussa ja 2000-luvun alussa että tilanteen rauhoittuminen viime vuosina. Kysymys huumekeilijoista tuttavapiirissä on ollut erottelukykyisempi kuin

kysymys huumetarjonnasta, sillä jälkimmäisessä kyllä-vastausten osuus on jäänyt jatkuvasti pieneksi. Huumetarjouksia saaneiden vähäisen määrän vuoksi kuva aineiden tarjoajista ja tarjontapaikoista jäi vuoden 2005 AVTK-tutkimuksessa melko karkeaksi.

Huumekontakteja kartoittaneiden kysymysten vahvuus on niiden konkreettisuus: vastauksen voi perustaa todella tapahtuneeseen. Sen sijaan huumemielipiteitä kartoitettaessa vastaajaa pyydetään ottamaan kantaa kysymyksiin, joiden aihepiiri saattaa olla hänelle tuntematon. Siksi näihin kysymyksiin kannattaisi sisällyttää "en osaa sanoa" -vastausvaihtoehto. Huumeiden käytön ongelmallisuutta ja kehityssuuntaa selvittäneissä AVTK-tutkimusten kysymyksissä (ks. liite 2, kysymykset 3 ja 4) tätä vaihtoehtoa ei kuitenkaan ole annettu. Poisjättäminen on voinut vaikuttaa arvioiden vakavuuteen.

On myös syytä muistaa se, että vastaajilla on yleinen taipumus korostaa vakavia vaihtoehtoja julkisuudessa paljon käsitellyistä ongelmista kysyttäessä. Arviot esimerkiksi alkoholiongelma (Peltovuoma ym. 2006) ja rahapelaamisen ongelmasta (Tammi 2007b) ovat myös olleet varsin huolestuneita. Kysymykset, joissa pyydetään arvioimaan ongelmien suuruutta konkreettisemmin, esimerkiksi omalla asuinalueella (ks. Hakkarainen & Metso 2004, 41–42), tai vertailemaan erilaisia ongelmia, tuottavat maltillisempia vastauksia.

Näistä varauksista huolimatta voidaan sanoa, että AVTK-tutkimusten kysymysten esiintuoma yleiskuva suomalaisten huumehuolesta ja sen jonkinasteisesta lievenemisestä on pätevä. Jatkossa olisi hyödyllistä selvittää myös sitä, millaisiin ongelmajäsennyksiin kannanotot perustuvat: onko vastaaja huolissaan erityisesti huumerikollisuudesta, huumeiden käytön aiheuttamasta turvattomuudesta, huumeriippuvuudesta ja -kuolemista vai jostain muista huumehaitoista (vrt. Hakkarainen & Metso 2007, 547–548).

Kysymyksiin erilaisten huumeidenvastaisten toimintojen tärkeydestä ja eri huumausaineiden mietoudesta ja kovuudesta (ks. liite 2, kysymykset 5 ja 6) "en osaa sanoa" -vastausvaihtoehto on sisällytetty. Edellisessä sen osuus on ollut pieni (koko vastaajajoukossa enimmillään 5 prosenttia), mikä viittaa siihen, että kysymys on ollut helppo ja toimiva. Toisaalta kysymys ei ole ollut kovin erottelukykyinen, sillä kaikkien toimintamuotojen kannatus on noussut suureksi ja arviot ovat pysyneet vuodesta toiseen varsin vakaina. Vastaajalla ei yleensä ole erityistä tietoa, jonka avulla hän voisi arvioida käytössä olevien toimintamuotojen merkitystä ja vaikuttavuutta, ja niin hän "varmuuden vuoksi" pitää kaikkia tärkeinä.

Mieto vai kova -kysymyksessä "en osaa sanoa" -vastausten osuus sen sijaan on ollut jatkuvasti suuri. Tämä on tärkeä tulos, joka kertoo siitä, että tietoa huumausaineista tarvittaisiin lisää. Kysymys on tuonut selkeästi esiin myös sen, että kannabis (hasis ja marihuana) erotetaan muista huumeista mietona päihteenä. Useimmilla vastaajilla ei ole huumausaineista omakohtaista kokemusta, joten heidän arvionsa heijastavat yleisesti vallitsevia käsityksiä.

Ongelmallinen tulosten tulkinnan kannalta on vastausvaihtoehto "huumeita ei pidä erotella miedoiksi ja koviksi". Se kuvastanee tiukkaa huumeidenvastaista asennetta: näin vastaava pitää mieto/kova -erottelua vääränä, koska kaikkien huumeiden käyttö on vaarallista. Tästä olisi voinut tehdä erillisen kysymyksen "voiko huumeita mielestänne erotella miedoiksi ja koviksi" (kyllä/ei/en osaa sanoa), minkä jälkeen vain "kyllä" vastanneita olisi pyydetty luokittelemaan eri huumausaineita.

6 TULOSTEN YHTEENVETO JA POHDINTA

Suomen huumeetilanteen seuraamisen kannalta tärkein AVTK-tutkimusten tulos on se, että huumeiden kokeilijoita tuttavapiirissään tietävien ja huumetarjouksia saaneiden osuudet 15–64 -vuotiaista suomalaisista kasvoivat 1990-luvun lopussa ja 2000-luvun alussa, mutta ovat sen jälkeen pienentyneet. Selvimpiä muutokset ovat olleet 15–24 -vuotiaiden ikäryhmässä.

Nämä kasvun ja sen taittumisen trendit ovat tulleet esiin myös muissa tutkimuksissa. Pekka Hakkaraisen ja Leena Metson (2007) tekemä analyysi osoitti, että kannabista joskus käyttäneiden osuus kaksinkertaistui nuorten keskuudessa 12:sta 25 prosenttiin vuosina 1992–2002, mutta on sen jälkeen (vuonna 2006) pudonnut 19 prosenttiin eli samalle tasolle kuin vuonna 1998. Myös koululaisten keskuudessa tehdyt kyselytutkimukset (Kouluterveystudkimus 2007) viittaavat huumeekokeilujen laantumiseen. Samaan aikaan osa huumehaittaluvuista on kääntynyt laskuun: esimerkiksi huume-ehtoisten hoitajaksojen määrä sairaaloissa ja poliisin tietoon tulleet huumausainerikokset moninkertaistuivat 1990-luvulla (ks. Virtanen 2004), mutta ovat viime vuosina vähentyneet (Rönkä & Salonen 2006, Kainulainen 2007, 13).

Kokonaiskuva huumeetilanteen viimeaikaisesta kehityksestä on kuitenkin ristiriitainen. AVTK-tutkimusten mukaan kontaktit huumeiden kokeilijoihin ja huumetarjontaan ovat 25–34 -vuotiaiden miesten keskuudessa viime vuosina yleistyneet. Stakesin huume-kyselyjen mukaan myös huumeiden viimeaikainen käyttö on tämän ikäryhmän miehillä lisääntynyt (Hakkarainen & Metso 2007); kyse lienee siitä, että osa nuoruudessaan 1990-luvulla ja vuosituhaten vaihteessa huumeekokeiluihin ryhtyneistä miehistä on jatkanut käyttöä vielä aikuisiässäänkin.

Huumeongelmien vaikeudesta kertovat myös huumeisiin kuolleiden ja huumeiden vaikutuksen alaisena ajavien lisääntyminen ja suuret amfetamiini-, ekstaasi-, kokaiini- ja kannabistakavarikat. Väestötutkimusten perusteella ei pystytä sanomaan mitään varmaa kokaiinin käytön kehityksestä, mutta poliisin edustajat ovat julkisuudessa ilmaisseet huolensa sen lisääntymisestä.

Kiteyttäen: uusia huumeiden kokeilijoita ja käyttäjiä ei ehkä ilmaannu siinä määrin kuin noin kymmenen vuotta sitten, mutta käytön kasvun vuosien jäljiltä huumeilla on Suomessa huomattavasti aikaisempaa vahvempi asema sekä nuorten kaupunkilaisten biletyskulttuurissa (ks. Salasuo 2004) että päihteiden ongelmakäytössä (ks. Partanen ym. 2007). Tämä muutos tekee myös uusien aineiden (esim. kokaiinin) käyttöönoton aikaisempaa helpommaksi.

Edellä kuvattua taustaa vasten on hyvin ymmärrettävää, että suuri enemmistö AVTK-tutkimusten vastaajista on jatkuvasti pitänyt huumeiden käyttöä Suomessa vähintään melko vakavana ongelmana, ja vain pari prosenttia on ennakoanut käytön vähenevän. Aivan viime vuosina arviot ovat jonkin verran lieventyneet, mutta huumehuoli on kuitenkin edelleen varsin suuri nuorissakin ikäryhmissä.

Stakesin huumeekyselyissä on saatu samankaltaisia tuloksia (ks. Hakkarainen & Metso 2007 ja 2004). Niiden mukaan hyvin harva arvioi huumeiden käytön riskit vähäisiksi, ja myös pelko väkivallan kohteeksi joutumisesta muiden huumeiden käytön vuoksi on yleistä. Huumeongelman suuruutta koskevien käsitysten lievenemisen vuosina 2002–2006 Hakkarainen ja Metso liittävät siihen, että alkoholiongelmat ja julkinen keskustelu niistä ovat lisääntyneet ja korostuneet.

Arvioiden lievenemisessä lienee kyse myös siitä, että huumeiden täälläoloon on jossain määrin totuttu ja huumeongelma on "normalisoitunut", asettunut osaksi päihdeongelmien kenttää. Esimerkiksi huumekuolemat eivät enää ole sellainen dramaattinen uutisaihe kuin 2000-luvun alussa (ks. Hakkarainen 2002, Piispa 2001). Pisimmällä totumisprosessi on nuorten kaupunkilaisten keskuudessa, missä huumeita kauimmin ja yleisimmin on esiintynyt.

Kannabiksella (hasiksella/marihuanalla) on erityisasema suomalaisten huumeidenkäytössä ja huumemielipiteissä. AVTK-tutkimuksissa kannabis on ollut ainut miedoksi luokiteltu huumausaine, ja Stakesin huumeekyselyissä suhtautuminen sen kokeilun riskeihin on lieventynyt, mutta asennoituminen muihin huumeisiin on pysynyt erittäin torjuvana (ks. Hakkarainen & Metso 2004 ja 2007, 548–550).

Kuvatut tulokset eivät kuitenkaan merkitse kannabiksen kulttuurista hyväksymistä (vrt. esim. Savas 2001, Pearson & Shiner 2002). AVTK-tutkimuksissa on jatkuvasti ollut kannabiksenkin kohdalla paljon "huumeita ei pidä erotella miedoiksi ja koviksi"- ja "en osaa luokitella" -vastauksia. Ne kuvastavat kaikkien huumeiden vastaista asennetta ja huumeisiin liittyvää vierautta.

AVTK-tutkimusten kysymys erilaisten huumeidenvastaisten toimintojen tärkeydestä on tuonut esiin sen, että kansalaiset arvostavat ja odottavat monipuolista ja pitkäjänteistä otetta. Tärkeimpinä toimintoina on pidetty ennalta ehkäisevää lapsi- ja nuorisotyötä ja valistusta, mutta suuri enemmistö vastaajista on arvioinut myös tullin rajakontrollin ja poliisin toiminnan hyvin tärkeiksi ja loput neljä kysyttyä toimintamuotoa (huumeiden käyttä-

jien hoidon, ankarat rangaistukset, huumeetitestit ja yhteiskunnallisen eriarvoisuuden vähentämisen) vähintään melko tärkeiksi. Myös nuorten vastaajien keskuudessa arviot ovat olleet vahvasti myönteisiä.

Stakesin huumeekyselyissä ja vuonna 1993 tehdyssä pohjoismaisessa tutkimuksessa on käytetty samaa kysymystä, ja myös niissä kaikkien toimintojen kannatus on ollut suuri (ks. Hakkarainen & Metso 2004, 45-46, Hakkarainen ym. 1996, 145-146). Kansalaismielipide siis tukee vahvasti kaikenlaista huumeidenvastaista työtä. Saaduissa arvioissa kyse voi toisaalta olla myös vastaajien epävarmuudesta ja neuvottomuudesta: jos ei oikein tiedetä, millaista toimintaa huumeongelmien torjumiseksi tarvittaisiin, kannatetaan varmuuden vuoksi kaikkia esitettyjä vaihtoehtoja.

KIRJALLISUUS

Hakkarainen, P. (2002) Huumeekulttuurin muutos ja huumekuolemat. Teoksessa Kaukonen, O. & Hakkarainen, P. (toim.) Huumeidenkäyttäjä hyvinvointivaltiossa. Gaudeamus, Helsinki.

Hakkarainen, P., Hübner, L., Laursen, L. & Ödegård, E. (1996) Drug use and public attitudes in the Nordic countries. Teoksessa Hakkarainen, P., Laursen, L. & Tigerstedt, C. (toim.) Discussing drugs and control policy. Comparative studies on four Nordic countries. NAD Publications 31, Helsinki.

Hakkarainen, P. & Metso, L. (2003) Huumeiden käytön uusi sukupolvi. Yhteiskuntapolitiikka 68 (3): 244-256.

Hakkarainen, P. & Metso, L. (2004) Suomalaisten suhtautuminen huumeisiin ja huumepolitiikkaan. Mieli-piteet ja asenteet väestössä 2002. Yhteiskuntapolitiikka 69 (1): 39-53.

Hakkarainen, P. & Metso L. (2005) Märkä pilvi ja vuosi 2004. Yhteiskuntapolitiikka 70 (3): 252-265.

Hakkarainen, P. & Metso, L. (2007) Huumeekysymyksen muuttunut ongelmakuva. Vuoden 2006 huume-kyselyn tulokset. Yhteiskuntapolitiikka 72 (5): 541-552.

Helakorpi, S., Prättälä, R. & Uutela, A. (2008) Suomalaisen aikuisväestön terveyskäyttäytyminen ja terveys, kevät 2007. Kansanterveyslaitoksen julkaisuja, B, Helsinki.

Jallinoja, P., Helakorpi, S. & Uutela, A. (2002) Suomalaisen aikuisväestön kontaktit huumeisiin ja mielipi-teet huumeista vuonna 2001. Kansanterveyslaitoksen julkaisuja B2, Helsinki.

Jallinoja, P., Helakorpi, S. & Uutela, A. (2003a) Huumekontaktit, huumemielipiteet ja valtakunnallisen huumeviestintäkampanjan havaittavuus. Tutkimus aikuisista suomalaisista vuonna 2002. Kansanterveyslai-toksen julkaisuja B1, Helsinki.

Jallinoja, P., Helakorpi, S. & Uutela, A. (2004) Huumekontaktit, huumemielipiteet ja valtakunnallisen huumeviestintäkampanjan havaittavuus. Tutkimus aikuisista suomalaisista vuonna 2003. Kansanterveyslai-toksen julkaisuja B1, Helsinki.

Jallinoja, P., Piispa, M. & Tigerstedt, C. (2003b) Koko totuus huumekampanjasta. Valtakunnallisen hank-keen arviointi. Terveiden edistämisen keskuksen julkaisuja 10, Helsinki.

Kainulainen, H. (toim.) (2007) Rangaistuskäytäntö törkeissä huumeusainerikoksissa. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimustiedonantoja 79, Helsinki.

Kontula, O. (1997) Huumeet Suomessa 1990-luvulla. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 27, Helsinki.

Kontula, O. & Koskela, K. (1992) Huumeiden käyttö ja mielipiteet huumeista. Suomi ja Eurooppa vertailussa. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 8, Helsinki.

Kouluterveystutkimus 2007. <http://info.stakes.fi/kouluterveyskysely/FI/tulokset/valtak.htm>

Kuitto, E. (2002) Lukiolaistytöjen ja -poikien ystävyyden erot ja yhtäläisyydet. Pro gradu-tutkielma, Helsingin yliopisto, Sosiologian laitos.

Natunen, S., Jallinoja, P., Helakorpi, S. & Uutela, A. (2006) Huumekontaktit ja mielipiteet huumeongelman vakavuudesta - tutkimus työikäisistä suomalaisista. Yhteiskuntapolitiikka 71 (3): 250-258.

Partanen, J. & Metso, L. (1999) Suomen toinen huumeaalto. Yhteiskuntapolitiikka 64 (2): 143-149.

Partanen, P., Hakkarainen, P., Hankilanoja, A., Kuussaari, K., Rönkä, S., Salminen, M., Seppälä, T. & Virtanen, A. (2007) Amfetamiinien ja opiaattien ongelmakäytön yleisyys Suomessa 2005. Yhteiskuntapolitiikka 72 (5): 553-561.

Pearson, G. & Shiner, M. (2002) Rethinking the generation gap: Attitudes to illicit drugs among young people and adults. Criminal Justice 2 (1): 71-86.

Peltovuoma, S., Varamäki, R. & Koponen, J. (2006) Suomalaisten alkoholiasenteet. Terveystieteiden tutkimuskeskus, Helsinki.

Piispa, M. (2001) Sanomalehtien tarjoamat huumeviestit. Yhteiskuntapolitiikka 66 (5): 463-470.

Piispa, M., Jallinoja, P., Helakorpi, S. & Uutela, A. (2005) Huumekontaktit, huumemielipiteet, huumeet ja huumeet. Tutkimus aikuisista suomalaisista vuonna 2004. Kansanterveyslaitoksen julkaisuja B1, Helsinki.

Piispa, M., Helakorpi, S., Uutela, A. & Jallinoja, P. (2007) Huumekontaktit vähentyneet, huumehuoli ennalallaan. Kansanterveyslaitoksen kyselyjen tuloksia. Yhteiskuntapolitiikka 72 (2): 187-196.

Rimpelä, A., Lintonen, T., Pere, L., Rainio, S. & Rimpelä, M. (2003) Nuorten terveystapatutkimus 2003. Tupakkatuotteiden ja päihteiden käytön muutokset 1977-2003. Stakes, Aiheita 13, Helsinki.

Rönkä, S. & Salonen, P. (toim.) (2006) Huumetilanne Suomessa 2006. Kansallinen huumevuosiraportti EMCDDA:lle. <http://www.stakes.fi/FI/tilastot/aiheittain/Paihteet/reitox.htm>

Salasuo, M. (2004) Huumeet ajankuvana. Huumeiden viihdekäytön kulttuurinen ilmeneminen Suomessa. Stakes, Tutkimuksia 149, Helsinki.

Savas, D. (2001) Public opinion and illicit drugs. Canadian attitudes towards decriminalizing the use of marijuana. Teoksessa Basham, P. (toim.) Sensible solutions to the urban drug problem. Fraser Institute Digital Publication.

Tammi, T. (2007a) Medicalising Prohibition. Harm Reduction in Finnish and International Drug Policy. Stakes, Research Report 161, Helsinki.

Tammi, T. (2007b) Suomalaisten rahapelaaminen 2007. Stakes, Tutkimustiedote 11.9.2007.
<http://info.stakes.fi/pelihaitat/FI/huolipeliongelmistalisaantyy.htm>

Valtioneuvoston periaatepäätös huumausainepoliitikasta 1998 (1999). Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 4, Helsinki.

Virtanen, A. (2004) Huumetilanne Suomessa vuonna 2003. Stakes, Raportteja 1, Helsinki.

LIITTEET

LIITE 1. LIITETAULUKOT

LIITE 2. AVTK-TUTKIMUSTEN HUUMEKYSYMYKSET

TAULUKKO 1.A. Tietääkö tuttaviansa joukossa jonkun, joka on kokeillut kuluneen vuoden aikana huumeita (%).

TABLE 1.A. Does the respondent know anyone among his/her friends/acquaintances who has tried illicit drugs during the past year. (%)

	Miehet/Males						Naiset/Females						Total	Total
	Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group							
	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total		
Ei tiedä ketään/ Don't know anybody	63,9	61,1	88,6	92,7	96,2	83,3	58,7	75,6	90,2	93,8	95,3	84,5	84,0	
Tietää yhden henkilön/ I know one person	12,8	13,1	4,4	4,4	1,9	6,4	16,0	7,9	6,3	3,7	2,7	6,7	6,6	
Tietää 2-5 henkilöä/ I know 2-5 persons	16,9	17,0	4,4	1,3	1,9	7,0	19,7	10,8	3,4	1,7	2,0	6,7	6,8	
Tietää useampia kuin 5 henkilöä/ I know more than 5 persons	6,4	8,7	2,6	1,6	,0	3,3	5,7	5,7	,0	,7	,0	2,1	2,6	
Yhteensä/Total (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Yhteensä/Total (N)	219	229	273	317	373	1411	300	315	348	403	448	1814	3225	
Puuttuvia/Missing (n)	0	1	1	2	5	9	2	2	2	3	2	11	20	

TAULUKKO 1.B. Niiden osuus, jotka tietävät vähintään yhden henkilön, joka on kokeillut huumeita, taustamuuttujien mukaan (%).

TABLE 1.B. Proportion of respondents who know at least one person who has tried illicit drugs, by background variables (%).

		Miehet/Males						Naiset/Females						Total	Total
		Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group							
		15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total		
SIVILISÄÄTY/ MARITAL STATUS	Naimisissa tai avoliitossa/ Married or cohabiting	47	36	10	6	3	12	39	20	8	5	4	10	11	
	Naimaton/Single	35	47	15	17	3	30	41	38	18	6	0	33	31	
	Asumuserossa tai eronnut/ Separated or divorced	.	20	20	7	9	10	.	20	13	10	9	11	11	
	Leski/Widowed	0	3	3	3	
KOULUTUS/ EDUCATION	0-9 vuotta/0-9 years	21	.	17	8	2	7	32	40	18	5	4	12	10	
	10-12 vuotta/10-12 years	39	38	12	6	6	19	47	31	17	3	2	19	19	
	13 v. tai enemmän/13+ years	40	40	10	8	4	18	39	23	7	8	8	15	16	
ASUINALUE/ LIVING AREA	Uusimaa/South-Finland	47	47	12	10	7	23	42	35	14	6	7	19	21	
	Länsi-Suomi/West-Finland	41	35	10	5	1	14	51	21	7	2	3	15	14	
	Keski-Suomi/Middle Fin.	20	35	12	8	4	15	41	16	6	8	4	13	14	
	Kaakkois-Suomi/South-East	50	26	9	10	8	17	49	18	18	11	6	20	19	
	Itä-Suomi/East-Finland	31	36	14	8	0	16	19	18	0	8	6	10	12	
Pohjois-Suomi/North-Finland		26	40	14	2	2	12	30	27	11	6	2	13	12	
VUOSI/YEAR	1996	32	19	7	4	3	12	35	14	5	3	1	11	12	
	1997	36	22	11	5	2	14	38	15	7	4	3	13	13	
	1998	38	18	9	6	2	14	40	11	5	3	3	12	13	
	1999	38	22	9	7	4	16	38	15	8	5	4	14	15	
	2000	39	25	11	6	3	15	49	17	8	7	4	16	16	
	2001	54	27	12	12	6	21	53	27	11	8	6	20	20	
	2002	49	28	12	9	6	19	56	20	10	10	8	20	19	
	2003	41	31	10	9	5	18	52	29	8	12	7	20	19	
	2004	37	32	11	7	4	17	48	22	10	8	3	17	17	
	2005	35	31	15	7	6	17	46	26	7	8	6	17	17	
	2006	27	25	12	6	5	13	35	23	8	10	4	15	14	
2007	36	39	11	7	4	17	41	24	10	6	5	15	16		

TAULUKKO 2.A. Onko kuluneen vuoden aikana tarjottu joko ilmaiseksi tai ostettavaksi huumausaineita (%).

TABLE 2.A. Has the respondent been offered any sort of illicit drugs either for free or for sale during the preceding twelve months.

	Miehet/Males						Naiset/Females						Total	Total
	Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group							
	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total		
Ei ole/No	81,7	81,6	96,7	97,8	99,4	92,8	87,0	94,0	98,9	99,3	99,8	96,3	94,8	
Kyllä, ilmaiseksi/Yes, for free	9,2	5,3	1,1	,3	,0	2,6	8,6	4,4	,9	,5	,0	2,5	2,5	
Kyllä, ostettavaksi/Yes, to buy	3,7	3,9	,7	,0	,6	1,5	,7	,0	,3	,3	,2	,3	,8	
Kyllä, ilmaiseksi ja ostettavaksi/ Yes, for free and to buy	5,5	9,2	1,5	1,9	,0	3,1	3,7	1,6	,0	,0	,0	,9	1,8	
Yhteensä/Total (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Yhteensä/Total (N)	218	228	270	315	361	1392	301	315	348	400	442	1806	3198	
Puuttuvia/Missing (n)	1	2	4	4	17	28	1	2	2	6	8	19	47	

TAULUKKO 2.B. Niiden osuus, joille on tarjottu jotain huumausainetta kuluneen vuoden aikana, taustamuuttujien mukaan (%).

TABLE 2.B. Proportion of persons who have been offered some sort of illicit drugs, by background variables (%).

		Miehet/Males						Naiset/Females						Total	Total
		Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group							
		15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total		
SIVILISÄÄTY/ MARITAL STATUS	Naimisissa tai avoliitossa/ Married or cohabiting	34	14	2	1	0	5	11	4	1	0	0	2	3	
	Naimaton/Single	16	27	6	11	0	15	13	13	3	0	4	10	13	
	Asumuserossa tai eronnut/ Separated or divorced	.	0	10	0	0	1	.	10	0	2	0	1	1	
	Leski/Widowed	0	0	0	0	
KOULUTUS/ EDUCATION	0-9 vuotta/0-9 years	3	.	0	5	0	1	10	0	0	0	0	2	2	
	10-12 vuotta/10-12 years	18	21	4	2	0	8	13	10	0	0	0	4	6	
	13 v. tai enemmän/13+ years	31	17	3	1	2	8	12	6	2	1	1	3	5	
ASUINALUE/ LIVING AREA	Uusimaa/South-Finland	27	21	5	4	1	11	7	7	2	2	0	3	6	
	Länsi-Suomi/West-Finland	20	21	4	2	0	7	19	4	0	0	0	4	5	
	Keski-Suomi/Middle Fin.	11	18	4	1	1	7	14	7	0	1	1	4	5	
	Kaakkois-Suomi/South-East	19	17	0	3	0	6	17	0	0	0	0	4	5	
	Itä-Suomi/East-Finland	12	7	0	4	0	4	4	5	4	0	0	2	3	
VUOSI/YEAR	Pohjois-Suomi/North-Finland	15	15	0	0	0	4	15	10	3	0	0	4	4	
	1997	20	13	6	1	1	8	13	5	1	0	0	3	5	
	1998	20	11	4	3	1	7	16	4	1	1	0	4	6	
	1999	18	12	3	3	1	7	11	3	2	1	0	3	5	
	2000	21	13	5	2	2	7	22	3	1	1	1	5	6	
	2001	25	14	5	3	1	9	20	7	1	0	0	5	7	
	2002	18	15	4	2	1	7	19	6	2	0	0	5	6	
	2003	19	9	3	1	0	6	21	6	1	1	0	5	5	
	2004	17	14	5	1	1	7	16	6	2	1	0	4	6	
	2005	15	15	7	1	2	7	18	6	2	1	1	5	6	
2006	13	18	6	2	0	6	11	9	2	1	0	4	5		
2007	18	18	3	2	1	7	13	6	1	1	0	4	5		

TAULUKKO 3.A. Kuuluuko vastaajan mielestä amfetamiini mietoihin vai koviin huumeisiin (%).

TABLE 3.A. Would the respondent class amphetamine as a soft or hard drug (%).

	Miehet/Males						Naiset/Females						Total	Total
	Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group							
	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total		
Kuuluu mietoihin/Soft	7,5	7,6	6,6	7,7	8,2	7,6	5,5	3,6	4,3	4,3	3,2	4,1	5,6	
Kuuluu koviin/Hard	49,5	62,8	55,2	48,7	36,7	49,4	48,8	56,3	43,8	46,0	26,8	43,3	45,9	
Ei osaa luokitella/Can't class	19,8	8,1	9,3	11,7	23,2	14,8	14,1	9,6	11,2	15,2	28,8	16,5	15,8	
Huumeita ei pidä erotella mietoiksi ja koviksi/Drugs should not be classed	23,1	21,5	29,0	32,0	32,0	28,2	31,6	30,5	40,7	34,6	41,2	36,1	32,6	
Yhteensä/Total (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Yhteensä/Total (N)	212	223	259	300	341	1335	291	302	322	376	410	1701	3036	
Puuttuvia/Missing (n)	7	7	15	19	37	85	11	15	28	30	40	124	209	

TAULUKKO 3.B. Niiden osuus, joiden mielestä amfetamiini kuuluu koviin huumeisiin, taustamuuttujien mukaan (%).

TABLE 3.B. Proportion of respondents who consider amphetamine a hard drug, by background variables (%).

		Miehet/Males						Naiset/Females						Total	Total
		Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group							
		15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total		
SIVILISÄÄTY/ MARITAL STATUS	Naimisissa tai avoliitossa/ Married or cohabiting	56	59	52	49	34	47	57	53	43	46	25	42	44	
	Naimaton/Single	49	69	69	46	40	55	46	61	48	29	29	47	51	
	Asumuserossa tai eronnut/ Separated or divorced	.	60	56	57	49	53	.	89	46	50	40	47	49	
	Leski/Widowed	67	19	27	27	
KOULUTUS/ EDUCATION	0-9 vuotta/0-9 years	41	.	47	35	29	33	39	56	20	32	13	24	28	
	10-12 vuotta/10-12 years	43	54	52	45	33	45	47	47	34	43	27	39	42	
	13 v. tai enemmän/13+ years	69	68	58	55	48	59	57	58	48	50	41	51	54	
ASUINALUE/ LIVING AREA	Uusimaa/South-Finland	52	73	59	62	46	59	46	62	49	43	39	48	53	
	Länsi-Suomi/West-Finland	48	72	55	52	30	48	51	61	34	41	13	38	42	
	Keski-Suomi/Middle Fin.	44	56	53	40	37	45	60	54	47	51	26	46	46	
	Kaakkois-Suomi/South-East	75	52	48	42	22	44	48	45	33	54	33	42	43	
	Itä-Suomi/East-Finland	48	46	48	38	36	42	52	50	46	35	29	41	42	
VUOSI	Pohjois-Suomi/North-Finland	42	53	60	47	41	47	28	46	52	55	22	41	43	
	2001	48	55	48	45	24	44	46	46	35	30	20	35	39	
	2002	46	59	49	43	29	44	43	43	37	33	21	35	39	
	2003	47	58	49	47	31	46	47	48	35	36	27	38	42	
	2004	54	58	54	45	37	49	48	44	39	41	25	39	44	
	2007	50	63	55	49	37	49	49	56	44	46	27	43	46	

TAULUKKO 4.A. Kuuluuko vastaajan mielestä buprenorfiini mietoihin vai koviin huumeisiin (%).

TABLE 4.A. Would the respondent class buprenorphine as a soft or hard drug (%).

	Miehet/Males						Naiset/Females						Total	Total
	Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group							
	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total		
Kuuluu mietoihin/Soft	12,7	12,7	18,8	15,7	18,2	15,9	13,4	12,6	12,8	12,9	7,6	11,6	13,5	
Kuuluu koviin/Hard	29,2	46,6	31,6	30,7	18,8	30,3	24,7	32,8	24,9	22,8	14,4	23,4	26,4	
Ei osaa luokitella/Can't class	34,4	18,6	20,3	21,3	30,7	25,1	30,9	23,2	21,2	30,0	36,4	28,8	27,2	
Huumeita ei pidä erotella miedoiksi ja koviksi/Drugs should not be classed	23,6	22,2	29,3	32,3	32,4	28,7	30,9	31,5	41,1	34,3	41,7	36,2	32,9	
Yhteensä/Total (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Yhteensä/Total (N)	212	221	256	300	336	1325	291	302	321	373	396	1683	3008	
Puuttuvia/Missing (n)	7	9	18	19	42	95	11	15	29	33	54	142	237	

TAULUKKO 4.B. Niiden osuus, joiden mielestä buprenorfiini kuuluu koviin huumeisiin, taustamuuttujien mukaan (%).

TABLE 4.B. Proportion of respondents who consider buprenorphine a hard drug, by background variables (%).

		Miehet/Males						Naiset/Females						Total	Total
		Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group							
		15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total		
SIVILISÄÄTY/ MARITAL STATUS	Naimisissa tai avoliitossa/ Married or cohabiting	41	48	30	29	18	29	28	31	25	23	13	23	26	
	Naimaton/Single	28	41	32	34	14	30	23	38	23	17	10	25	28	
	Asumuserossa tai eronnut/ Separated or divorced	.	80	63	46	29	42	.	22	29	26	23	25	31	
	Leski/Widowed	17	8	10	10	
KOULUTUS/ EDUCATION	0-9 vuotta/0-9 years	19	.	35	21	13	17	23	22	10	18	6	13	15	
	10-12 vuotta/10-12 years	23	36	27	25	10	24	21	26	14	16	15	18	21	
	13 v. tai enemmän/13+ years	48	52	34	37	30	39	29	34	29	27	22	29	33	
ASUINALUE/ LIVING AREA	Uusimaa/South-Finland	34	60	40	42	24	40	25	38	29	23	22	28	33	
	Länsi-Suomi/West-Finland	24	53	30	26	16	27	25	30	18	21	9	20	23	
	Keski-Suomi/Middle Fin.	26	37	36	26	18	28	34	28	23	24	12	23	25	
	Kaakkois-Suomi/South-East	31	27	14	23	13	21	25	36	21	8	20	22	21	
	Itä-Suomi/East-Finland	35	38	24	13	12	23	20	32	25	19	7	20	21	
	Pohjois-Suomi/North-Finland	27	42	21	37	21	29	9	29	34	34	15	25	27	
VUOSI	2007	29	47	32	31	19	30	25	33	25	23	14	23	26	

TAULUKKO 5.A. Kuuluuko vastaajan mielestä ekstaasi mietoihin vai koviin huumeisiin (%).

TABLE 5.A. Would the respondent class ecstasy as a soft or hard drug (%).

	Miehet/Males						Naiset/Females						Total	Total
	Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group							
	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total		
Kuuluu mietoihin/Soft	19,9	17,3	12,1	13,0	11,1	14,2	15,5	15,8	11,9	14,4	7,5	12,7	13,4	
Kuuluu koviin/Hard	37,4	51,4	48,4	38,1	29,5	40,1	34,8	42,6	34,8	30,7	19,7	31,7	35,4	
Ei osaa luokitella/Can't class	18,5	9,5	10,9	16,4	26,8	17,1	17,6	10,9	12,5	20,3	32,1	19,5	18,5	
Huumeita ei pidä erotella miedoiksi ja koviksi/Drugs should not be classed	24,2	21,8	28,5	32,4	32,5	28,6	32,1	30,7	40,8	34,7	40,8	36,1	32,8	
Yhteensä/Total (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Yhteensä/Total (N)	211	220	256	299	332	1318	290	303	319	375	402	1689	3007	
Puuttuvia/Missing (n)	8	10	18	20	46	102	12	14	31	31	48	136	238	

TAULUKKO 5.B. Niiden osuus, joiden mielestä ekstaasi kuuluu koviin huumeisiin, taustamuuttujien mukaan (%).

TABLE 5.B. Proportion of respondents who consider ecstasy a hard drug, by background variables (%).

		Miehet/Males						Naiset/Females						Total	Total
		Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group							
		15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total		
SIVILISÄÄTY/ MARITAL STATUS	Naimisissa tai avoliitossa/ Married or cohabiting	41	54	44	38	27	39	33	40	33	30	19	30	34	
	Naimaton/Single	37	45	61	32	32	41	35	45	38	31	18	36	38	
	Asumuserossa tai eronnut/ Separated or divorced	.	60	67	57	45	53	.	78	50	36	29	38	43	
	Leski/Widowed	33	12	16	16	
KOULUTUS/ EDUCATION	0-9 vuotta/0-9 years	36	.	47	27	22	28	26	33	10	20	9	16	21	
	10-12 vuotta/10-12 years	33	48	44	32	18	34	37	33	24	23	18	26	30	
	13 v. tai enemmän/13+ years	46	53	51	45	45	48	37	44	39	36	31	39	42	
ASUINALUE/ LIVING AREA	Uusimaa/South-Finland	38	64	50	48	39	48	38	53	41	32	27	38	43	
	Länsi-Suomi/West-Finland	33	41	55	40	25	39	30	40	30	27	9	26	31	
	Keski-Suomi/Middle Fin.	42	51	40	33	28	38	40	33	35	33	23	32	35	
	Kaakkois-Suomi/South-East	40	43	43	26	23	33	34	41	27	27	28	31	32	
	Itä-Suomi/East-Finland	35	23	40	22	21	28	48	36	29	19	7	26	27	
VUOSI	Pohjois-Suomi/North-Finland	38	53	55	43	31	41	19	43	41	40	17	31	36	
	2001	35	47	39	32	19	34	35	41	25	22	16	27	30	
	2002	38	49	34	33	27	35	33	36	29	23	18	28	31	
	2003	32	49	38	36	27	36	38	38	30	27	21	30	33	
	2004	39	53	42	33	28	38	39	35	32	29	20	31	34	
2007	37	51	48	38	30	40	35	43	35	31	20	32	35		

TAULUKKO 6.A. Kuuluuko vastaajan mielestä hasis ja marihuana mietoihin vai koviin huumeisiin (%).

TABLE 6.A. Would the respondent class cannabis as a soft or hard drug (%).

	Miehet/Males						Naiset/Females						Total	Total
	Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group							
	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total		
Kuuluu mietoihin/Soft	51,4	60,8	49,0	41,3	33,9	45,8	45,9	53,6	39,1	30,5	21,0	36,6	40,7	
Kuuluu koviin/Hard	8,9	9,5	15,8	15,4	11,9	12,6	11,0	8,3	11,6	17,8	10,5	12,0	12,3	
Ei osaa luokitella/Can't class	14,5	7,7	6,6	9,7	21,4	12,5	12,4	6,3	8,8	16,4	27,8	15,2	14,0	
Huumeita ei pidä erotella miedoiksi ja koviksi/Drugs should not be classed	25,2	25,2	28,6	33,6	32,7	29,1	30,7	31,8	40,6	35,3	40,8	36,2	33,1	
Yhteensä/Total (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Yhteensä/Total (N)	214	222	259	298	336	1329	290	302	320	377	400	1689	3018	
Puuttuvia/Missing (n)	5	8	15	21	42	91	12	15	30	29	50	136	227	

TAULUKKO 6.B. Niiden osuus, joiden mielestä hasis ja marihuana kuuluu koviin huumeisiin, taustamuuttujien mukaan (%).

TABLE 6.B. Proportion of respondents who consider cannabis a hard drug, by background variables (%).

		Miehet/Males						Naiset/Females						Total	Total
		Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group							
		15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total		
SIVILISÄÄTY/ MARITAL STATUS	Naimisissa tai avoliitossa/ Married or cohabiting	0	9	14	15	11	12	10	8	11	18	11	12	12	
	Naimaton/Single	11	8	22	24	21	14	11	10	10	27	10	12	13	
	Asumuserossa tai eronnut/ Separated or divorced	.	20	22	7	11	11	.	0	13	14	6	10	10	
	Leski/Widowed	17	15	16	16	
KOULUTUS/ EDUCATION	0-9 vuotta/0-9 years	8	.	29	15	10	12	14	0	10	16	8	11	12	
	10-12 vuotta/10-12 years	10	16	21	21	9	15	12	3	12	19	10	12	14	
	13 v. tai enemmän/13+ years	7	6	11	10	16	10	9	9	11	18	13	12	12	
ASUINALUE/ LIVING AREA	Uusimaa/South-Finland	7	5	10	11	6	8	11	4	9	13	11	10	9	
	Länsi-Suomi/West-Finland	7	10	12	14	14	12	10	8	18	17	12	13	13	
	Keski-Suomi/Middle Fin.	14	8	19	20	16	15	10	11	14	22	8	13	14	
	Kaakkois-Suomi/South-East	13	26	24	23	17	21	19	14	12	12	12	14	17	
	Itä-Suomi/East-Finland	8	8	29	9	0	10	13	5	8	19	10	12	11	
VUOSI	Pohjois-Suomi/North-Finland	8	11	25	17	14	15	6	18	3	21	9	12	13	
	2001	8	7	13	13	8	10	7	9	13	11	9	10	10	
	2002	14	9	10	9	15	11	11	9	12	12	8	10	11	
	2003	8	8	10	11	8	9	9	8	10	11	9	10	9	
	2004	9	7	9	9	11	9	8	7	11	11	9	9	9	
	2007	9	9	16	15	12	13	11	8	12	18	11	12	12	

TAULUKKO 7.A. Kuuluuko vastaajan mielestä heroini mietoihin vai koviin huumeisiin (%).

TABLE 7.A. Would the respondent class heroin as a soft or hard drug (%).

	Miehet/Males						Naiset/Females						Total	Total
	Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group							
	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total		
Kuuluu mietoihin/Soft	,5	,4	,4	,0	,0	,2	1,7	,0	,3	,5	,2	,5	,4	
Kuuluu koviin/Hard	62,7	73,1	66,4	60,3	48,2	61,0	59,8	65,1	53,6	53,5	35,1	52,3	56,1	
Ei osaa luokitella/Can't class	13,7	4,9	5,8	7,9	19,6	10,9	7,9	4,0	6,5	12,5	24,4	11,9	11,4	
Huumeita ei pidä erotella miedoiksi ja koviksi/Drugs should not be classed	23,1	21,5	27,4	31,8	32,1	27,9	30,6	30,9	39,6	33,5	40,3	35,3	32,1	
Yhteensä/Total (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Yhteensä/Total (N)	212	223	259	302	336	1332	291	301	321	376	402	1691	3023	
Puuttuvia/Missing (n)	7	7	15	17	42	88	11	16	29	30	48	134	222	

TAULUKKO 7.B. Niiden osuus, joiden mielestä heroini kuuluu koviin huumeisiin, taustamuuttujien mukaan (%).

TABLE 7.B. Proportion of respondents who consider heroin a hard drug, by background variables (%).

		Miehet/Males						Naiset/Females						Total	Total
		Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group							
		15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total		
SIVILISÄÄTY/ MARITAL STATUS	Naimisissa tai avoliitossa/ Married or cohabiting	69	72	62	59	46	58	68	63	53	54	33	51	54	
	Naimaton/Single	62	75	84	60	57	67	57	69	58	48	41	58	62	
	Asumuserossa tai eronnut/ Separated or divorced	.	80	67	79	60	68	.	89	54	54	46	53	58	
	Leski/Widowed	67	31	38	38	
KOULUTUS/ EDUCATION	0-9 vuotta/0-9 years	62	.	65	53	39	48	46	56	20	34	17	28	37	
	10-12 vuotta/10-12 years	57	62	66	57	37	56	59	53	39	49	34	47	51	
	13 v. tai enemmän/13+ years	74	79	68	64	65	70	69	67	59	60	54	62	65	
ASUINALUE/ LIVING AREA	Uusimaa/South-Finland	60	84	65	76	59	69	56	71	57	51	51	57	63	
	Länsi-Suomi/West-Finland	58	78	65	60	41	58	63	64	42	51	22	47	51	
	Keski-Suomi/Middle Fin.	65	68	67	49	45	57	69	67	59	58	34	56	56	
	Kaakkois-Suomi/South-East	88	65	67	58	47	62	63	45	48	54	37	49	55	
	Itä-Suomi/East-Finland	54	46	71	48	40	52	60	55	54	43	28	47	49	
VUOSI	Pohjois-Suomi/North-Finland	65	68	70	58	53	60	41	68	63	60	31	52	56	
	2001	71	68	61	58	39	59	65	58	48	39	30	48	53	
	2002	72	71	60	55	46	60	62	55	47	40	29	46	52	
	2003	63	70	62	55	44	59	65	58	45	44	36	48	53	
	2004	70	70	65	55	47	60	62	56	47	47	32	48	54	
	2007	63	73	66	60	48	61	60	65	54	53	35	52	56	

TAULUKKO 8.A. Kuuluuko vastaajan mielestä kokaiini mietoihin vai koviin huumeisiin (%).

TABLE 8.A. Would the respondent class cocaine as a soft or hard drug (%).

	Miehet/Males						Naiset/Females						Total	Total
	Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group							
	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total		
Kuuluu mietoihin/Soft	5,2	4,0	3,9	8,7	5,6	5,6	7,6	1,7	5,9	9,3	4,8	5,9	5,8	
Kuuluu koviin/Hard	55,9	69,1	62,2	49,7	41,0	54,1	48,1	63,9	46,1	41,8	28,8	44,6	48,8	
Ei osaa luokitella/Can't class	15,0	5,4	6,6	9,7	20,9	12,1	13,4	4,0	8,1	14,6	26,0	14,0	13,1	
Huumeita ei pidä erotella miedoiksi ja koviksi/Drugs should not be classed	23,9	21,5	27,4	32,0	32,4	28,2	30,9	30,5	39,9	34,3	40,5	35,6	32,3	
Yhteensä/Total (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Yhteensä/Total (N)	213	223	259	300	339	1334	291	302	321	376	400	1690	3024	
Puuttuvia/Missing (n)	6	7	15	19	39	86	11	15	29	30	50	135	221	

TAULUKKO 8.B. Niiden osuus, joiden mielestä kokaiini kuuluu koviin huumeisiin, taustamuuttujien mukaan (%).

TABLE 8.B. Proportion of respondents who consider cocaine a hard drug, by background variables (%).

		Miehet/Males						Naiset/Females						Total	Total
		Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group							
		15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total		
SIVILISÄÄTY/ MARITAL STATUS	Naimisissa tai avoliitossa/ Married or cohabiting	69	68	58	49	39	51	60	63	45	40	26	43	47	
	Naimaton/Single	54	72	78	54	50	61	45	66	48	45	24	48	54	
	Asumuserossa tai eronnut/ Separated or divorced	.	60	67	61	50	56	.	78	54	44	42	47	50	
	Leski/Widowed	67	27	34	34	
KOULUTUS/ EDUCATION	0-9 vuotta/0-9 years	49	.	59	47	30	39	33	56	20	27	13	23	30	
	10-12 vuotta/10-12 years	50	55	60	50	33	49	45	53	30	41	30	39	44	
	13 v. tai enemmän/13+ years	72	75	64	50	57	63	61	66	52	45	41	53	57	
ASUINALUE/ LIVING AREA	Uusimaa/South-Finland	57	77	58	65	53	62	44	69	47	43	44	50	55	
	Länsi-Suomi/West-Finland	52	81	63	50	34	53	49	66	37	42	17	40	46	
	Keski-Suomi/Middle Fin.	58	63	65	40	38	51	65	64	50	42	27	48	49	
	Kaakkois-Suomi/South-East	81	61	67	45	44	56	53	45	44	46	34	44	49	
	Itä-Suomi/East-Finland	46	46	67	43	40	48	28	50	46	32	17	34	40	
VUOSI	Pohjois-Suomi/North-Finland	50	63	60	44	36	47	31	68	56	43	24	43	44	
	2001	65	61	50	48	31	51	60	50	35	29	21	38	44	
	2002	67	67	51	42	37	51	57	49	38	30	20	38	44	
	2003	57	68	52	46	35	51	58	53	34	35	26	40	45	
	2004	62	67	58	47	39	54	58	50	40	35	23	40	46	
	2007	56	69	62	50	41	54	48	64	46	42	29	45	49	

TAULUKKO 9.A. Kuuluuko vastaajan mielestä LSD mietoihin vai koviin huumeisiin (%).

TABLE 9.A. Would the respondent class LSD as a soft or hard drug (%).

	Miehet/Males						Naiset/Females						Total	Total
	Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group							
	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total		
Kuuluu mietoihin/Soft	6,6	1,8	,8	,3	1,5	2,0	2,4	2,0	,6	,8	,7	1,2	1,6	
Kuuluu koviin/Hard	52,8	69,1	62,3	58,3	46,2	56,9	52,1	60,3	50,8	52,3	34,8	49,2	52,6	
Ei osaa luokitella/Can't class	17,5	7,6	9,7	9,0	20,4	13,2	14,4	7,3	9,0	13,1	24,4	14,2	13,7	
Huumeita ei pidä erotella miedoiksi ja koviksi/Drugs should not be classed	23,1	21,5	27,2	32,3	32,0	28,0	31,2	30,5	39,6	33,9	40,0	35,3	32,1	
Yhteensä/Total (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Yhteensä/Total (N)	212	223	257	300	338	1330	292	302	321	375	402	1692	3022	
Puuttuvia/Missing (n)	7	7	17	19	40	90	10	15	29	31	48	133	223	

TAULUKKO 9.B. Niiden osuus, joiden mielestä LSD kuuluu koviin huumeisiin, taustamuuttujien mukaan (%).

TABLE 9.B. Proportion of respondents who consider LSD a hard drug, by background variables (%).

		Miehet/Males						Naiset/Females						Total	Total
		Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group							
		15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total		
SIVILISÄÄTY/ MARITAL STATUS	Naimisissa tai avoliitossa/ Married or cohabiting	66	69	59	58	43	56	55	57	50	52	33	48	51	
	Naimaton/Single	51	68	73	56	54	58	50	65	55	48	41	53	56	
	Asumuserossa tai eronnut/ Separated or divorced	.	80	67	75	60	67	.	89	50	54	45	52	57	
	Leski/Widowed	67	27	34	34	
KOULUTUS/ EDUCATION	0-9 vuotta/0-9 years	57	.	53	47	38	44	42	56	20	34	18	28	35	
	10-12 vuotta/10-12 years	48	57	62	56	36	52	49	50	36	50	33	43	47	
	13 v. tai enemmän/13+ years	61	75	63	62	62	66	61	62	56	57	53	58	61	
ASUINALUE/ LIVING AREA	Uusimaa/South-Finland	52	80	62	72	57	65	54	68	54	50	49	55	59	
	Länsi-Suomi/West-Finland	49	75	63	58	38	54	54	63	39	51	22	44	48	
	Keski-Suomi/Middle Fin.	51	65	63	48	42	53	67	58	55	53	36	53	53	
	Kaakkois-Suomi/South-East	75	61	67	58	47	59	50	45	42	54	34	44	51	
	Itä-Suomi/East-Finland	50	46	55	43	44	48	36	45	54	46	28	42	44	
	Pohjois-Suomi/North-Finland	54	58	65	58	48	55	28	57	63	62	32	48	51	
VUOSI	2001	61	63	56	55	36	54	55	55	47	36	27	44	48	
	2002	63	69	58	51	40	55	53	53	44	39	25	43	49	
	2003	60	67	59	54	39	55	58	55	43	41	32	45	50	
	2004	62	66	62	52	45	57	56	50	48	47	30	46	51	
	2007	53	69	62	58	46	57	52	60	51	52	35	49	53	

TAULUKKO 10.A. Miten vakavana ongelmana pitää huumeaineiden käyttöä Suomessa nykyään (%).
TABLE 10.A. Respondents' opinion on how serious they consider the use of illicit drugs to be in Finland (%).

	Miehet/Males						Naiset/Females						Total
	Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group						
	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	
Erittäin vakava ongelma/ Very serious	18,9	15,9	26,8	27,8	35,2	26,3	14,4	21,2	33,6	35,2	51,1	32,9	30,0
Melko vakava ongelma/ Fairly serious	32,7	38,8	41,3	44,6	46,5	41,7	41,9	50,2	50,6	54,1	42,0	47,8	45,1
Ei kovin vakava, muttei lieväkään/ Not very serious, but not slight	34,1	35,2	29,0	24,1	17,2	26,6	35,9	27,0	15,2	10,7	6,6	17,6	21,5
Melko lievä ongelma/Fairly slight	12,9	9,3	3,0	3,5	1,1	5,1	6,7	1,6	,6	,0	,2	1,6	3,1
Ei ongelma ollenkaan/ Not a problem at all	1,4	,9	,0	,0	,0	,4	1,0	,0	,0	,0	,0	,2	,2
Yhteensä/Total (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä/Total (N)	217	227	269	316	372	1401	298	311	348	403	440	1800	3201
Puuttuvia/Missing (n)	2	3	5	3	6	19	4	6	2	3	10	25	44

TAULUKKO 10.B. Niiden osuus, jotka pitävät huumeaineiden käyttöä erittäin tai melko vakavana ongelmana Suomessa, taustamuuttujien mukaan (%).

TABLE 10.B. Proportion of respondents who consider the use of illicit drugs to be a very or fairly serious problem in Finland, by background variables (%).

		Miehet/Males						Naiset/Females						Total
		Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group						
		15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	
SIVILISÄÄTY/ MARITAL STATUS	Naimisissa tai avoliitossa/ Married or cohabiting	66	61	70	72	82	73	63	72	85	88	93	84	79
	Naimaton/Single	50	44	60	71	76	54	54	70	83	94	92	66	60
	Asumuserossa tai eronnut/ Separated or divorced	.	40	70	69	84	75	.	70	77	94	92	89	84
	Leski/Widowed	83	94	92	92
KOULUTUS/ EDUCATION	0-9 vuotta/0-9 years	49	.	94	61	88	78	61	80	100	98	94	87	83
	10-12 vuotta/10-12 years	52	59	68	78	77	67	53	69	90	91	97	81	74
	13 v. tai enemmän/13+ years	52	52	65	70	79	65	60	72	82	86	90	79	74
ASUINALUE/ LIVING AREA	Uusimaa/South-Finland	45	42	63	70	78	61	62	66	83	90	90	79	71
	Länsi-Suomi/West-Finland	61	59	74	69	84	72	52	71	84	89	94	80	77
	Keski-Suomi/Middle Fin.	45	63	62	72	87	69	59	72	83	87	94	81	76
	Kaakkois-Suomi/South-East	38	57	65	77	81	67	49	73	82	96	98	81	75
	Itä-Suomi/East-Finland	54	57	77	74	92	72	50	77	93	92	100	84	79
Pohjois-Suomi/North-Fin.	67	67	73	78	73	73	61	84	84	89	88	82	78	
VUOSI/YEAR	2001	75	84	86	95	93	87	78	93	96	98	99	93	90
	2002	68	79	90	94	94	86	74	89	96	97	98	91	89
	2003	61	69	80	89	89	79	76	85	91	93	96	89	84
	2004	56	68	76	88	89	76	65	78	89	92	95	85	81
	2005	57	56	71	84	88	74	59	75	87	89	93	82	78
	2006	57	54	72	83	88	74	58	72	83	88	94	81	78
	2007	52	55	68	72	82	68	56	71	84	89	93	81	75

TAULUKKO 11.A. Miten arvelee huumeiden käytön kehittyvän lähitulevaisuudessa Suomessa (%).

TABLE 11.A. In what way does the respondent expect the use of illicit drugs to develop in Finland in the next few years (%).

	Miehet/Males						Naiset/Females						Total
	Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group						
	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	
Käyttö vähenee nykyisestä/ Will decrease	4,2	,9	3,4	1,6	1,4	2,2	5,1	1,3	2,0	,8	3,7	2,5	2,4
Käyttö pysyy jokseenkin nykytasolla/Will remain the same	56,1	46,3	34,3	34,1	38,6	40,7	53,4	37,3	28,5	30,8	25,7	34,0	36,9
Käyttö lisääntyy nykyisestä/ Will increase	39,7	52,9	62,3	64,3	60,0	57,1	41,6	61,4	69,5	68,4	70,6	63,5	60,7
Yhteensä/Total (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yhteensä/Total (N)	214	227	268	314	370	1393	296	311	344	399	432	1782	3175
Puuttuvia/Missing (n)	5	3	6	5	8	27	6	6	6	7	18	43	70

TAULUKKO 11.B. Niiden osuus, jotka arvioivat huumeiden käytön lisääntyvän Suomessa nykyisestä, taustamuuttujien mukaan (%).

TABLE 11.B. Proportion of respondents who expect the use of illicit drugs to increase in Finland, by background variables (%).

		Miehet/Males						Naiset/Females						Total
		Ikäryhmä/Age group						Ikäryhmä/Age group						
		15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	Total	
SIVILISÄÄTY/ MARITAL STATUS	Naimisissa tai avoliitossa/ Married or cohabiting	44	55	66	64	62	62	39	64	69	67	73	67	65
	Naimaton/Single	39	49	48	68	44	46	42	53	66	62	59	49	47
	Asumuserossa tai eronnut/ Separated or divorced	.	40	60	57	60	58	.	70	80	77	70	75	69
	Leski/Widowed	67	61	62	62
KOULUTUS/ EDUCATION	0-9 vuotta/0-9 years	32	.	61	64	62	57	45	70	75	73	62	61	59
	10-12 vuotta/10-12 years	38	50	65	71	66	58	32	54	67	68	73	59	59
	13 v. tai enemmän/13+ years	44	54	62	60	55	57	55	62	70	67	76	67	63
ASUINALUE/ LIVING AREA	Uusimaa/South-Finland	40	49	65	63	55	55	39	61	70	64	67	62	59
	Länsi-Suomi/West-Finland	47	50	65	70	63	61	47	60	65	70	75	65	63
	Keski-Suomi/Middle Fin.	32	56	60	61	58	55	38	63	66	67	70	62	59
	Kaakkois-Suomi/South-East	38	52	70	71	69	63	44	62	79	61	70	64	63
	Itä-Suomi/East-Finland	24	57	50	59	73	53	28	64	71	84	74	66	60
VUOSI/YEAR	Pohjois-Suomi/North-Fin.	58	61	55	63	53	57	52	61	73	70	67	66	62
	2001	77	89	89	93	91	88	78	92	91	91	91	89	88
	2002	59	78	88	88	86	81	69	82	80	83	84	80	80
	2003	52	74	78	79	77	73	58	77	82	80	80	76	75
	2004	52	74	76	79	79	73	54	72	75	75	79	72	72
	2005	41	56	64	61	62	58	46	64	66	62	63	61	59
	2006	41	59	70	63	66	61	45	61	75	65	69	64	62
2007	40	53	62	64	60	57	42	61	69	68	71	63	61	

AVTK-TUTKIMUSTEN HUUMEKYSYMYKSET

1. **Tiedättekö tuttavienne joukossa jonkun, joka viimeksi kuluneen vuoden (12 kk) aikana on kokeillut huumaavia aineita** (mm. hasista, amfetamiinia, heroiinia, kokaiinia, ekstaasia tai LSD:tä)? (v.1996–2007)

- 1 en tiedä ketään
- 2 tiedän yhden henkilön
- 3 tiedän 2–5 henkilöä
- 4 tiedän useampia kuin 5 henkilöä

2. **Onko Teille viimeksi kuluneen vuoden (12 kk) aikana tarjottu joko ilmaiseksi tai ostettavaksi jotain huumausainetta?** (v.1997–2007)

- 1 ei ole
- 2 kyllä, ilmaiseksi
- 3 kyllä, ostettavaksi
- 4 kyllä, sekä ilmaiseksi että ostettavaksi

3. **Miten vakavana ongelmana pidätte huumausaineiden käyttöä Suomessa nykyään?** (v.2001–2007)

- 1 erittäin vakava ongelma
- 2 melko vakava ongelma
- 3 ei kovin vakava, muttei niin lieväkään
- 4 melko lievä ongelma
- 5 ei ongelma ollenkaan

4. **Miten arvellette huumeiden käytön kehittyvän lähitulevaisuudessa Suomessa?** (v.2001–2007)

- 1 käyttö vähenee nykyisestä
- 2 käyttö pysyy jokseenkin nykytasolla
- 3 käyttö lisääntyy nykyisestä

5. **Miten tärkeitä seuraavat toimenpiteet Teidän mielestänne ovat huumeiden väärinkäytön vastaisessa toiminnassa?** (v. 2001–2003; 2006)

	Hyvin tärkeää	Melko tärkeää	Ei kovin tärkeää	En osaa sanoa
Valistus/informaatio	1.....	2.....	3.....	4.....
Ennaltaehkäisevä lapsi- ja nuorisotyö	1.....	2.....	3.....	4.....
Huumeiden käyttäjien hoito	1.....	2.....	3.....	4.....
Yhteiskunnallisen eriarvoisuuden vähentäminen.....	1.....	2.....	3.....	4.....
Tullin rajakontrolli	1.....	2.....	3.....	4.....
Poliisin toiminta	1.....	2.....	3.....	4.....
Huumeetestit	1.....	2.....	3.....	4.....
Ankarat rangaistukset.....	1.....	2.....	3.....	4.....

6. **Joskus tehdään ero mietojen ja kovien huumeiden välillä. Mitkä seuraavista huumeista kuuluvat mielestänne mietoihin ja mitkä koviin huumeisiin?** (v. 2001–2004; 2007)

	Kuuluu mietoihin	Kuuluu koviin	En osaa luokitella	Huumeita ei pidä erotella miedoiksi ja koviksi
Amfetamiini.....	1.....	2.....	3.....	4.....
Buprenorfiini (esim. Subutex)	1.....	2.....	3.....	4.....
Ekstaasi.....	1.....	2.....	3.....	4.....
Hasis, marihuana	1.....	2.....	3.....	4.....
Heroiini	1.....	2.....	3.....	4.....
Kokaiini.....	1.....	2.....	3.....	4.....
LSD	1.....	2.....	3.....	4.....

7. Ketkä ovat tarjonneet Teille laittomia huumeita viimeksi kuluneen vuoden (12 kk) aikana? (v.2005)

	kyllä	ei
ystävät, tuttavat.....	1.....	2
sukulaiset.....	1.....	2
tuntemattomat nuoret Suomessa.....	1.....	2
tuntemattomat aikuiset Suomessa.....	1.....	2
tuntemattomat nuoret ulkomailla.....	1.....	2
tuntemattomat aikuiset ulkomailla.....	1.....	2

8. Missä Teille on tarjottu laittomia huumeita viimeksi kuluneen vuoden (12 kk) aikana? (v.2005)

	kyllä	ei
kadulla, puistossa.....	1.....	2
omassa tai toisen kotona.....	1.....	2
klubissa, ravintolassa.....	1.....	2
festivaaleilla.....	1.....	2
jossain muualla, missä.....	1.....	2

9. Maassamme on meneillään valtakunnallinen huumeviestintäkampanja, jossa käytetään tunnuksia "Kokototuus.com" ja "Puolittuus.com". Oletteko havainnut kampanjan tunnuksia tai muita sen viestejä (esim. ilmoituksia tai julisteita)? Rengastakaa kaikki kohdallanne toteutuneet vaihtoehdot. (v.2002–2004)

- 1 sanomalehdissä
- 2 televisiossa
- 3 radiossa
- 4 aikakauslehdissä
- 5 katukuvassa
- 6 internetissä
- 7 jossain muualla, missä
- 8 _____
en ole havainnut niitä missään

10. Oletteko keskustellut työpaikalla, tuttavapiirissä tai kotona em. kampanjasta tai jostain yksittäisestä siihen liittyvästä viestistä? (v.2002–2004)

- 1 kyllä, useita kertoja
- 2 kyllä, kerran pari
- 3 en ole keskustellut

11. Oletteko saanut uutta huumeisiin liittyvää tietoa em. kampanjan internet-sivuilta tai muusta kampanjan aineistosta (esim. lehti-ilmoituksista tai julisteista)? (v.2002–2004)

- 1 kyllä, internet-sivuilta
- 2 kyllä, muusta aineistosta, mistä _____
- 3 _____
en ole saanut uutta tietoa